

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felolós szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) kiüldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.

Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Szatmár ébred.

Vasárnap váratlanul erőteljes, méltóságosan komoly tiltakozó-gyűlésben adott kifejezést Szatmár hatalmas számmal összegyűlt katolikussága a maga hitéhez való törhetetlen ragaszkodásának.

A közömbösnek hitt Északkelet megmozdult. Fölemelte óvó, tiltakozó szavát az antichristianismus fékevesztett támadásai ellen.

Sokat jelent e csodálattal szemlélt, ünnepélyes hitvallás.

Mert ezzel Szatmár nemcsak a keresztény „Credo“ várának bástyáira állt ki, jelezvén, hogy a folytonos támadást megelégette, fölveszi a harcát, odaáll a csatasorba, — de egyben, mint Északkelet első városa, példát is adott ez ország-résznek.

És most egymásután kigyulnak majd a főséges jeladásra az őrtüzek; lengő zászlók bomlanak ki esillogtatva az aranyhimmel varrt jelszót: „Hitünkért, hazánkért!“; aczélos erő tüzel a növekvő seregben; megéled a haldokló kereszténység és egy új renaissanceban összeforr egygyé; megteremti a keresztény erkölcsök uralmát; erőfeszítésekkel is — ha kell — létrehozza sajtóját; diadalra viszi minden vonalon a maga, isteni tekintélyen alapult, örökérvényű, családot, nemzetet, kulturát, életet nevelő, szent elveit.

Eddig a poklok útját járta, most a küzdésnek diadalt ígérő purgatoriumába lép, hogy megszerze és kivívja a Divina Commoedia harmadik, dicsőséges országát.

Ennek kell történni.

— Ez fog történnie!

A gyűlés előkészületei.

Szatmár katolikussága megelégette a sokáig türt, és mind vakmerőbbé vált támadások szemérmellenségét, a mely gunyolt és tagadott minden szentet: Istent, egyházat, nitet, lelket, öökkévalóságot, erkölcsöt, a hazát, a multat, jelent, jövőt; megelégette az örült agyak vadul romboló eszméit, a melyek gyilkos párázata sorvasztó halált vitt a szivekbe, családba, nemzetbe és az ajkáról számizni, a lelkekből kiirtani akarta a kereszténységet — ezért hihetetlen

felbuzdulással tiltakozó gyűlés tartását határozta el.

Az egész országban folyó támadásokon kívül Szatmár katolikusságát különösebben felháborította az a keresztény érületét mélyen sértő, képviselője részéről ért, többszörös támadás a parlamentben, valamint a helyi sajtó egy részének hitét támadó, vértfórrító, féktelen gunyolódása — ezek ellen a védelmet, a tiltakozást látta szükségesnek egy katolikus gyűléssel.

A gondolat a legelőkelőbb tetszéssel találkozott. Berencezi Kováts Jenő földbirtokos köré agilis rendezőbizottság csoportosult, a mely fáradságtalan buzgósággal szervezte a tervezett arányokon jóval nagyobbabbszámú gyűlést. Szónokokul: Lengyel Alajos dr. ügyvédet, Ratkovszki Pál főigazgatót és Zboray Miklós országgy. képviselőt kérte föl, a gyűlés napjával pedig jun. 25-ét tűzte ki.

Vasárnap már kora délután nagy elerenség forrongott a lobogókkal fölvezített Czezil-egyesület előtt. Míg a rendezőség hosszú kocsisorral vonult ki az állomásra a délután 3 órakor érkező képviselők elé. A pályaudvaron Hehelein Károly praelátus-kanonok üdvözölte a megérkezett Zboray Miklós és Haller István képviselőket, a kiket a fogadtatásra megjelentek a magánfogatok hosszú sorával kísérték a püspöki aulába.

A gyűlés lefolyása.

A tiltakozó gyűlés 4 órára volt kitűzve, de már jóval előbb szorongásig megtelt a Czezil-egyesület nagyterme, két kis terme, sőt folyosója is. A megjelentek száma az ezret túlhaladta. A városnak tervezett gyűlésen a vidékről is megjelent több tanító, Czier Ferencz, Pillich Ottó plebánosok. Ott láttuk a polgárság sűrű sorában városunk vezető egyéniségeit, orvosokat, ügyvédeket, tanárokat, kereskedőket, iparosokat, tanítókat, papságot, a gör. katolikusok tiszteltreméltő táborát. Ott voltak az intelligencia köréből Gönczy és Hubán gkath. esperesek, Szuhányi F. képviselő Luby Béla, Wallon Gy. dr., Göhl Alajos dr., Leitner Emil ügyész, Korányi János az ügyvédi kamara elnöke, berencezi Kováts Jenő, berencezi Kováts S. főszolgabíró, Jékej István, Papolezy L., Horváth Bertalan, Babics J., Rébgy Dező, Péchy László műsz. tanácsos, Lengyel Imre, nemestóthi Szabó A. dr., Aiben Mátyás, Dorosák János, Wallon L., Bacsinzky O. dr., Groza, Merker, Orosz A., Lehoczky J., Schwegler F., Sándor V., Fásztusz, Bodnár G., Lány, Verebi, Benkő tanárok, Bodnár A., Hoffmann, Juhász tanítók, Hehelein Károly, Szabó István praelátusok, Benkő József apátkanonok, Hámon R. p. titkár, P. Alaker házfőnök, az Iskolatestvérek, Wolkenberg A. sem. v. rektor, Haraszthy B. dr., Ratkovszki Pál főigazgató, Lengyel A. dr., a városi rkath. és gkath. papság, több mérnök, ügyvédjelölt, stb.

4 órakor küldöttség ment Boromiszta Tibor megyés püspökért s a képviselőkért, a kiket a község lelkes éljenzéssel fogadott.

Ekkor berencezi Kováts Jenő indítványára a gyűlés elnökül Korányi János ügyv. kam. elnököt, társelnökül Horváth Bertalant, jegyzőül Haraszthy Béla drt választotta meg.

Korányi János „Dicsértessek a Jézus Krisztus“ köszöntéssel megnyitván a gyűlést, fölkerlte Lengyel Alajos dr. ügyvédet a népgyűlés első szónokául.

A hatalmas, tartalmasan szép, lelkes tüzzel előadott beszédet állandó, élénk figyelem kísérte és sokszor szakította meg a tetszés kitörő éljene és tapsa.

A mennyire gyorsirói följegyzéseinkből sikerült, a beszédet, valamint a többi is a lehető részletességgel alább közöljük.

Lengyel Alajos dr. beszéde.

Tisztelt gyülekezet! Régi vágyam volt, hogy mint a nagy-kath. egyház egyik kicsiny, de szent hitünk igaz bajnoka, mint szülővárosomnak szerető polgára egyszer tekintélyesebb gyülekezet előtt kifejezést adjak egy óhajnak, egy magasztos gondolatnak, amelynek megvalósításáért lelkem egész erejével tudnék sikra szállni.

Az alkalom végre megjött. A rendezőség felkért, hogy a mára hirdetett tiltakozó katolikus gyűlésen résztvegyek, s kifejezést adjak annak a felháborodásnak, melyet a képviselőházban és egyebütt, egyházunk belső hitéletét ért, minden legkisebb jogczimet nélkülöző, méltatlan támadások miatt mi katolikusok valamennyien éreztünk. (Ugy van! Helyeslés.)

Engedtessek meg nekem, hogy a méltatlan megtámadtatást elítélő jogos kritika elébe odahelyezzem önök elé, katolikus társadalmi életünk megteremtése, fejlesztése szükségességének feladatát, amely feladatban egyesülni és közreműködni minden jó katolikusnak kötelessége. (Élénk helyeslés.)

Ha a felekezetek viszállyai mögött a katolicizmus igazi szellemét keressük, ez a testvériség, a szeretet szelleme. Ez az eszmény azt a súlyos kötelességet rójja reánk, hogy mindazokkal szemben, akik velünk közös gazdasági rendszer alatt élnek, igyekezzünk a testvériségnek és a keresztény szeretetnek elvét megvalósítani, az egymás iránti közönyt és részvétlenséget megszüntetni.

Mennyi lelkiörömet fakaszt jól átgondolt élete annak, aki többet juttat másoknak, mint amennyit maga vár. Aki magához öleli az emberiséget. Aki az erőt az egyetértésben keresi, a szeretet ápolja s a gyűlölséget visszafeljeszti: az ilyen áldása az emberiségnek, a nemzetnek, a társadalomnak, mert megtermékenyítette a kort, amelyben élt és nemesen töltötte be a hivatását.

Ha ebben valamennyien egyetértünk, megszületik legforróbb vágyam: „a keresztény katolikus társadalom.“ (Éljenzés.)

A pogány epikureus arra oktatott: benequi latuit, bene vixit, aki jól elrejtőzött,

Angol és francia uridivat különlegességek,

fehértelme méret szerint is készülnek. Nyakkendő, panama-, japán-, rizs és tollkőnyű nyulszőr kalapok, selyem zsebkendő, selyem és czérna harisnyák, keztük, séta-**Ragályhoz Szatmár, Deáktér 8.** Telefon 269. sz.
botok és egyéb újdonságok naponként érkeznek —

A legújabb női kézi táskák és illatszer újdonságok.

jól élt. De nekünk tilos elrejtőzködnünk, ellenkezőleg: kötelességünk a közösség minden törekvésében, munkájában, minden örömeiben és kínjában részt venni. A közös vérnek, hitnek, a közös vallásnak egy közös egységes társadalomban kell összeforrasztani a keresztény katolikus hívők minden tagját. Ebben a feladatban egyesüljünk az egész hazában és ebben itt e városban egyaránt. Mind szorosabbá és szorosabbá tegyük e közösséget az anyagi és szellemi kultúra minden terén, támogassuk a kath. sajtó működését azon magasztos eszmék és irányok terjesztésének igyekezetében, melyre az multunk hagyományainak megőrzése és jövő fejlődésünk utjainak kijelölése körül hivatott. Rendíthetetlen összetartásnak kell lennie szellemi életünk minden megnyilvánulásában. Felemelt fejjel, bátorsággal telített szívvel, munkáratermelt izomtól erős karral, hozzánk méltó és tiszteltre gerjesztő felbuzdulással teremtsük meg ezt a katolikus társadalmat és tartsuk ébren mai társadalmunk alvó lelkiismeretét. (Nagy tetszés.)

És tisztelt gyülekezet! mi történik körülöttünk? Ember küzd ember ellen, felekezet felekezet ellen. Orgyilkos szenvedelemmel tör a nálánál külből lerántására az alacsony, mivel hogy munkával, becsületességgel hozzá felemelkedni nem képes. Minden bokorból mérgezett nyíl érheti a gyanútalan, aki nem sejt igaz lelkével támadást. Egy veszett, kárhözatos pestis támadt fel a poklokról: a pusztítás szelleme, amely ráéhezt arra, amit multunkból sikerült megmentenünk. (Taps.)

És mivel a rosszat, mert rossz, senki sem teszi s az ördög is jögezimeket idéz: a rombolás apostolai is szentnek, az állam érdekében állónak hirdetik a kereszt ellen való kereszties hadjáratokat.

Ilyenféle támadásokban volt része a közel napokban is a katolikus egyháznak! (Ugy van!)

Tudjuk, hogy a képviselőházban a be-

szédek nem maradtak válasz nélkül. Alapos választ adott azokra nemzeti büszkeségünk, Apponyi Albert gróf (lelkes éljenzés) aki választékos beszédében hasonló támadásoktól való óvakodásra kérte fel, a felekezeti béke zavartalansága érdekében, a képviselőház tagjait. Majd a jogos felháborodás szenvedelmével mondott beszédében Rakovszky I. képviselő ur (Nagy éljenzés) érdemleges elbárában részesítette a felekezeti béke renitens bajnokainak mélyen sértő kifakadásait. (Lelkes éljenzés.)

Mi mint Szatmár város keresztény választó polgárai, mint püspöki székhely kötelekbe tartozó katolikusok, külön is kifejezzük tiltakozásunkat hitéletünkbe való ez illetéktelen beavatkozásért. (Ugy van. Helyeslés.) Kifejezzük annál is inkább, mert a szónoki debatterek egyike épen a mi megbízó levelelünkkel jutott arra a helyre, ahol az egész katolikus világ, az egész katolikus társadalmat szánt-szándékkal mélyen sértő beszédet mondott. (Le vele!) S ahol nem átalott szentségtipró kezekkel belemarkolni abba, ami nekünk, keresztény nemzetnek legdrágább kincsünk, legszentebb ereklyénk: hitünk szentségébe. (Ugy van! Élénk tetszés. Taps.)

De kipróbált egyházunk erősségének nem árt e merény. Xerxes is dühében megkorbácsoltatta a háborgó tengert, de annak mit sem ártott a lecke, mert a büntetés helyén ma is felváltja az apályt a dagály.

Rakovszky a képviselőházban azt mondta, hogy a katolicizmus elleni ilyenféle kirohánásra csak lámpással lehet embert találni. En tovább fűzöm s mondom, hogy az ilyen lámpással talált férfinak is csak a Diogenes lámpájával kezében lehet támadása célpontjává egyrészt olyan ártatlan, másrészt olyan jótékony intézményt választania, mint épen a teljes tudatlansággal megbolygatott kongregációk áldásos ügyét. (Hosszantartó élénk tetszés.)

S hogy miként juthat valakinek eszébe épen a kongregációk működése miatt panaszt és kifogást emelni, nehéz megérteni. A kis szentjános bogárka ugyan kinek árt? Az éjsötétben feltűnő fénye poétikussá teszi a hangtalan ijesztő sötétséget. A kongregációk is hitéletünk világában a szentjános bogárkák csillogó fényével árasztanak világságot a fölvilágosultnak nevezett modern kor vallástalanságának sötétében. (Lelkes éljenzés.) A Szűz Mária különösebb tiszteletét tanító eme kongregációknak hazánkban van épen különösebb létjogosultságuk a szent királynak, Szent Istvánnak fohásza folytán, melyben halálos ágyán, lelkét a Teremtőnek visszaadva, országát, népét, az egyházat, a papságot, az egek királynéjának pártfogására bízta. Éz az intézmény a szeretet legerősebb kötelekével egyesíti a keresztényeket, fentartja köztünk az áhitat szellemét, fejleszti a hitéletet. Nem kényszerít az senkit tagjaiul belépni, és tagjainak fennen hirdeti, hogy szabályai semmiféle bűn alatt nem köteleznek. (Ugy van!) A tanári tekintély sulya sem tett soha kísérletet, hogy az intézménynek híveket szerezzen. Ilyenről tudomásunk nincs. (Taps.) Magam 8 évig voltam a szatmári kir. kath. főgimnázium tagja, de soha senki a kongregációba való belépésre fel nem szólított, annál kevésbé kényszerít erre. Nem is voltam s ma sem vagyok annak tagja. (Közbekiáltások: Legyen!) A belépés lehetősége külből is csak a katolikusok részéről áll fenn, nem értjük tehát, hogy állhat működésük ellen panasszal olyan, ki tőlünk szerezésére különböző hitsorsát a kongregációk kultusza által amugy sem egyesítheti a mienkkel. (Nagy derűtség.)

A felekezeti béke érdekében nem ajánlatos az efféle exkurzió. (Ugy van! Élénk tiltakozás.)

Mi sem avatkozunk a pászkasítás titkaiba. A rituális fürdők vizeinek előírt hőmérsékével sem törődünk. Nem foglaljukunk a pénteki gyertyakultusz világával. (Állandó

Püspök — a zálogházban . . .

Irta: BODNÁR GÁSPÁR.

Az öreg püspököt az egész városban ösmerték. Apraja-nagyja, öregje-fiatálja. Vallás-különbség nélkül.

Miér', mer azér', hogy az öreg püspök életeleme volt, hogy a maga székvárosát megismerje. Plebános korában szokta meg. Mikor a plebániájának területén alig akadt ember, gyerek, a kit a nevének szólíthatott volna.

Hát most is azt gondolta, így gondolta. Azért alkonyatra — többször télen, sokszor nyáron — ott látták magas, hatalmas alakját a nyílt utcák során.

A gyermekek körülvették. Fényes, új krajczárokat szórt eléjük. És úgy örült, ha azok az apró jószágok — összegombolyodtak.

Az utcaajtókban álldogáló öregekkel meg épen aranyosan tudott beszélni. Ugy a nyelvükön szólott, úgy meg-megtalálta legérzékenyebb oldalukat, hogy az öregek szívében rég elnémult hurok kezdettek rezegni.

Hát az asszonynépnek meg éppen értette a nyelvét. Hogy hát milyen aranyos gyer-

mekei vannak? 'Iszen az ilyen beszédre még a *mumiák* szíve is megmozdul. Nem hogy az *anyáé* ne mozdulna. Meg, aztán — a kávéról! A jó tejről! A puha, lágy — magyar házi kenyérről. Csuda, hogy valamelyik házi asszony . . . nyomban ki nem hozott kóstolónak egy egész, éppen frissen sült kenyeret.

. . . Ilyen sétálás alkalmával egyszer, — nem is olyan nagyon régen . . . az öreg püspök egy kis leánygyermekkel áll szemben. Csaknem összeütköznek, mert a leány elbáméskodott. Kis, gyenge hátaeskája meghajlott. Mert egy nagy csomagot cipelt.

Az öreg püspök gyöngéden megfogja a gyermek karját és kérdezi:

— Mit viszel gyermekem?

A leányka szinte összerezzen. Tiszta, szép gyermek szeméit lesüti. Arcza egyszerre hajnálpirba borul. Majd elfehéredik, mint a tej . . .

— Hova viszed kis gyermekem ezt a nehéz csomagot?

— Oda ni! bökte ki apró kezének mutató ujját. Oda ni! Mindgyárt jön édes anyám is. És eltűnik egy közeli nagy házba.

Az öreg püspök még alig szólhat, beszélhet titkárnak, mikor eléjükbe kerül — az asszony. A leányka anyja. Szemei vörösek. Látszik, hogy sirt. Nagyon sirhatott. De némán csókolja meg az öreg püspök kezét. És pillanat alatt ő is eltűnik. Abba a nagy házba. Oda ni!

— Mi van ebben a nagy házban? kérdi az öreg titkáráról, mikor ahhoz a házhoz érnek.

— Az van kiírva reá, hogy: „Zálogház.“

Az öreg püspök arcza egyszerre barna árnyékba borul. Szép, nemes tartású fejét hátraveti, szeme csillogni, fényleni kezd. Szinte látni lehet, hogy szívében az érzelmek tarka összevisszaságban keringnek.

* * *

Alkonyat van újra. És séta. A nagy ház felé. A nagy ház felé. Egyszer csak az öreg püspök megáll a nagy ház előtt. Mintha mesgyét érne,

— Ide bemegyünk . . .

— A zálogházba? — kérdezte titkára — döbbenéssel.

— A zálogházba!

— De méltóságos uram . . . az Istenért . . .

— Az Isten nevében!

És ott áll pillanat alatt a zálogházban. A tulajdonos, csak hogy meg nem kövül. Csak éppen hogy sóbálványá nem változik. De elnémul. Egy szó, nincs, a minek ura lehetne.

— Sok a szegény ember — ugye? Segítette most az öreg püspök zavarában a szörnyülködő zálogost. Aki hol a püspök magas alkatára pislogott. Hol az aranylánc, keresztre kaesintott. Hol meg a püspöki gyűrűn felejtette tekintetét.

A püspök észre vette.

— No, no — tréfálkozik mosolyogva.

Miért előnyös a FÖGEL-féle pörkölt kávé használata?

Mert nem füstöli lakását; nem vesződik a pörköléssel; minden perczen friss pörkölést vehet.

Mindamellet 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávé vesznek mert annyi bepörköldök a házi pörkölésnél.

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

Utazási különlegességek

Ragályinál, Szatmár, Deák-tér 8, (Gillyén-ház). Telefon-sz. 296.

derültség.) Nem kutatjuk a Galilei kör, Zion egyelet, avagy nem tudom én: holmi Juda, vagy Jerikó, vagy Palesztinai egyesületek alapszabályszerű megfigyeléseit mindaddig, amíg azok az állam egyetemes irányát nem sértik. De ugyanilyen alapon mi is megköveteljük hitéletünknek illetéktelen beavatkozástól való immunitását! (Lelkes taps.)

A felekezeti türelem és béke első regulája, hogy vallási tanítások bírálatába ne bocsájtjuk; kiváltképpen akkor, ha nem volna szerencsénk e tanítások igazságában hinni. Respektáljuk azt, amit mások hisznek és tisztelnek. (Hosszantartó éljenzés.) S ha magunk megkívánjuk véleményünk szabadságának elismerését, mi is ösmerjük el e szabadságot másoknál, tartózkodjunk olyan előítéletek nyilvánításától, amelyek a mások nyugalmát zavarják. Sohase vegyük el senkitől azt a kincset, amelyért kárpótlásul semmit adni, nyújtani nem tudunk. Ne feledjük, hogy az a tanítás, amely a tiszta erkölcs alapján áll, könnyen fel nem dönthető anélkül, hogy az alapon nyugvó egész épület össze ne omljék. (Kitérő lelkes éljenzés. Taps.)

És még egyet! Nagy tudatlanságra vall az egyházat, mint a más vallások és felekezetek ellen harcoló egyházat aposztrofálni. Ilyen harcot az egyház sohasem hirdetett és nem is hirdet! (Ugy van!) Az terjeszti és védi a keresztény elveket és a más felekezetekkel szemben mindenkor türelmet és szeretetet tanúsít. (Ugy van!) S ha áldásos munkásságában, a hitélet fejlesztésében minden erejét érvényesíti is, ez nem a támadás harszó idegen felekezetekkel szemben, hanem védelmi harc a bennünket támadók ellen. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

És e védelmi harc biztos sikerében rendületlenül megbizunk, bárki részéről is történjen a támadás. (Elénk helyeslés.) Annál kevésbé félünk azoktól, akik már az ő korban

Most már nem vagyunk annyira, hogy... És józsi nevetésben tört ki. Csak úgy rezgett hatalmas alakja.

— De voltunk, mondotta mégis a püspök hirtelen elkomorodva. De voltunk, hogy bizony... bizony... no de jó az Isten.

— Igenis, excellenciás uram, szóltott most már a zálogos — az Isten nagyon jó...

— Hát mutassa meg nekem a zálogtárgyakat. Hátha vennék valamit...

— Venni? Herr Excellenz. Venni... de iszen tréfálni kegyeskedik...

— Komolyan kérem, mutassa meg nekem a zálog raktárt.

És a magas, hatalmas alak lehajol, hogy egy szűk, alacsony folyosón... a raktárba juthasson...

A mit itt lát az öreg püspök, azt minden ember fia gondolja el magának. Mindenki, a ki látott már zálogházat belül és jelen volt egy-egy árverésnél.

Az öreg püspök sose látott zálograktárt. Árverésen se volt. Azért sóhajtott most egy mély sóhajtással. És azért mondotta, szinte maga-magának mondotta:

— Az élet. A létért való küzdelem szomorú tárgyai. Nyomor és bűn. Könnyeiműség és igaz, vergődő szegénység.

És szemében megrezzent a könny. A zálogos észrevette. És azt gondolta, sugta magában...

— Milyen lágy szive van... Nem jó zálogházas lenne belőle.

(Végo következnek.)

ismeretes, nemzeti összetartás iránti érzékük híjával telepedtek közénk. (Derült helyeslés.) Sem ők, sem más felekezetbeliek ne feledjenek egyet, azt, hogy Magyarország Szent István országa, keresztény ország, katolikus állam. (Lelkes éljenzés. Taps.) A keresztény kultúra és civilizáció áldásainak Szent István első királyunk tette részesévé nemzetünket. Ez mentett meg minket a bizonyos elpusztulás veszélyétől, mert a nemzet meghódított lelkét a keresztény európai népek egyetemébe beillesztvén, belevonta a magyart a kelet barbarizmusa ellen küzdő nyugati érdekközösségbe és képesítette a keresztény katolicizmusban bennfoglalt szellemi felsőbbbséggel az egybeforrás, egybeolvadás nagy műveletére. Csak így tudtunk megmaradni a három hegység és négy folyó vidékén, csak a keresztény kath.-nak az egész emberiséget egy nagy egyetemes szellemi közösségbe összefoglaló eszméje által lettünk képesek állami létünk alapjának megerősítésére, nemzeti önállóságunk megalapozására, kiépítésére ezer éves multtal dicsekvő Magyarországunk megteremtésére. (Lelkes taps.)

S mert a kath. egyháznak a magyar nemzethez való ez intenzív viszonya e most kifejtett történelmi bázison pihen, annál inkább megkövetelhető minden más felekezet-beliútl a katolikus egyház iránti különösebb reverencia. (Ugy van! Elénk helyeslés.)

Ami pedig minket illet, nemzetünk szívébe vissza kell állítanunk az Isten félelmét, amelyet a szabad gondolkozók álnoksága mélyen megrendített. „Amely nemzet féli az Istent, az nem fél semmi egyébtől!” mondotta Bismarck.

Háromszor boldog, aki szívében hittel fogadja a halált, mert félelem nélkül léphet át a titokzatos küszöbön, nem a megsemmisülésbe, hanem a feltámadás elé. És hasztalan az ugynevezett modern felvilágosodás, amely a tudomány nevében iparkodik a hitet elvenni a világtól, mert a világosság, amely ebből árad, nem világosít, hanem kápráztat és vakít. (Taps.) Amíg nem teheti meg, hogy ne legyen bűn, betegség, szerencsétlenség és halál, addig a viadal a hit és tudás közt dűlni fog, addig mindig lesznek pénzváltók és galambkufárok, akiket a Megváltó ostonnal volt kénytelen kiverni az Ur templomából. (Lelkes, hosszantartó éljenzés.) De a szenvedő emberiség mindig ragaszkodni fog ahhoz, aki érte szenvedett és meghalt. Az isteni szeretet, amely értünk fiát küldötte a földre, a megváltói szeretet, amely értünk a kereszttel a Golgotára ment, az a rettentő szeretet, amely magát a Getszemáni kertben megfeszíteni engedte, nem mulik el tőlünk soha. A világtörténet legnagyobb szerűbb, legmeghatóbb tragédiája a hitnek az alapja; oly valóság, amelynek varázsát soha tudomány a szívekből okoskodással kipusztítani nem lesz képes. (Hosszantartó éljenzés, taps.)

Tisztelt Gyülekezet! Készülék fogom építeni anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta, mondotta Krisztus Urunk!

És a jóvendülés közel 2000 esztendő óta teljesedik. Pogányok, hamis próféták, hitetlenek mindent elkövetnek egyházunk erejének gyengítésére, megrontására, nyers erőszak, tudomány támadja annak lételemét. De azt az egyházat, amely magasztos tanításában a felebaráti szeretet mértékét az önmagunk iránti szeretet mértékéhez köti, amely példaként állítja elének az irgalmas szamaritanus könyörületességét, nem söpörte el a Cézároknak omni-potenciája, nem a börtönök iszonya, a pallosok

bőröndök esettákból. Halászi cikkek: valódi angol horgok és selyem spárgák. Teljes tennis felszerelés. Rakettek, azok javítása és teljes hurozása, labdák, prések, szél és középhálók. Tavasz gyermekjátékok, kert, butor, hinták, függő ágyak. Vívó felszerelések, stb. stbi

bárdja, a máglyák pusztító tüze. Tuléte az ariánizmust, iszlámot, s a poklok kapui sem tudtak vele szemben diadalmaskodni a közepkorban sem. A martírok kiomló vére helyén új élet fakad. Századok viharait rendületlenül állta, hatalmas ellenségeivel megbirkózott. Láta keresztjét méltatlan kezekben, látott majd tulmerész, majd tulságosan csüggedő nemzedéket, de a sors viszontagságai között is meg tudott állani isteni rendeltetésének kijelölt helyén. Szilárdul meg fog állani ezentul is belső és külső ellenségeivel szemben, s azoknak megtörésére lesz mindig elég ereje.

Hogy ez így legyen, adja és engedje a hatalmas Isten! (Szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

A hatalmas, formásan szép beszéd maradvány mely benyomást tett az óriási hallgatóságra. A szónoknak gyönyörű, hitvalló előadásáért elsőül püspökünk gratulált.

Majd a gyűlés elnökének fölkérésére Ratkovszki Pál főigazgató lépett a szónoki asztalhoz s az alábbi erőteljes, férfias határozottságu beszédet mondotta.

Ratkovszki Pál beszéde.

Mélyen tisztelt kath. polgárok! Örömmel engedtem a meghívásnak, hogy mint érdekelt fél abba az áldatlan vitába, a mely heteken át foglalkoztatta Magyarország országgyűlését, egy pár fölvilágosító szót mondjak én is. (Halljuk!)

Nem szándékom tüzet kiáltani, sem vészharangot kongatni, mert még nincs tűz, még csak égő csóvák lobognak a levegőben. Gyujtogatók járnak. Okos gazda volna-e az, a ki hallva, hogy a városban hol itt, hol ott gyujtogatnak, ölbetett kézzel várná, míg végre az ő házára is csóva kerül? Nem az-e a helyes, hogy, mielőtt a csóvát odadobnák, előkészítse az oltóeszközöket, hogy a vész készen találja a gazdát? (Helyeslés.)

Ehhez a megtiszteltetéshez, a melyben ez a gyülekezet részesített, ahol annyi polgárnak dobban meg a szíve, ehhez a megtiszteltetéshez úgy jutottam, hogy élén állok annak a gymnasiumnak, amelyben a nagyváradi és kaloocai gymnasiumok VIII. osztályos ifjaival együtt nem kényszerítve derék ifjak önként fogadást tettek, hogy a törvény által is tiltott titkos társulatokba nem lépnek, párbajt vivni, a melyet a törvények ugyancsak szigorúan tiltanak, nem fognak. És ezeknek a derék ifjaknak e cselekedetét odavitték az országgyűlésbe. (Abeszug! Le vele!) Oda vitték hamis hanggal. Nem azt mondják, hogy itt ilyen és ilyen fogadalmat tettek le, hanem azt mondják, hogy a tanulókat az érettségi vizsgálat előtt kényszerítették, hogy tegyék le — az antimodernista esküt. (Hazugság!)

Igen, nem vonakodom ez erős szótól, hogy hazugság, rágalom!

Nem tudom elképzelni, hogy ne tudnák: mi az az antimodernista eskü, és hogy az csak a papokat kötelezi.

Ennek dacára úgy szólott a vád, hogy antimodernista esküt tétettünk le s arra szólítottam fel, hogy jelentést tegyék, mi igaz abban a vádban. Méltatlanul ért az a kitüntetés, hogy a nevem oda kerül, mert nem gyakoroltam semmi befolyást arra, hogy fogadalmat tegyenek az ifjak. (Eljenzés.) Szégyen pir borítja arcomat, hogy nevem oda vittek, anélkül, hogy abban a szép dologban részem lett volna. Azok között, akik védelmére keltek az ifjuságnak, amely ilyen fogadalmat tett le, azok között a felszólalók

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16.
„MOKKA” keverék özégem különlegessége.
1 kg. 4-40 korona. Villany erővel pörköltve.

között nagyon neves és előkelő katolikusok voltak. Bámulva olvastam azt, hogy Magyarország kultuszminisztere, akinek Magyarország tanügyi dolgait ismernie kellene, nem vágta oda a felszólalónak, hogy lehetetlen-ségről beszélnek és hogy az antimodernista eskürről szó sem lehet. (Ugy van). Kényszerítésről szintén szó sem lehet. A magyar tanfériak törekvése hogy a szeretet melegével, példájukkal, rábeszélésükkel a vallásnak és hazának becsületes férfiakat neveljenek, de munkájukból minden téren ki van zárva az eszközök közül a kényszerítés. Fájt a lelkemnek hogy egy olyan férfi, minő Apponyi, aki büszkén valotta be, hogy ő is kongreganista volt és még hozzáfűzte, hogy azt akarja, hogy fia is az legyen, végül ő is azt mondja, hogy ha kényszerítik a 18-20 éves ifjakat, hogy fogadalmat tegyenek le, az nem helyes. — Még jobban fájt a lelkemnek az, hogy Andrassy azt az álláspontot foglalja el, hogy ő helyesebbnek tartja, ha egyáltalában nem tesznek fogadalmat, mert azt úgy is meg fogják szegni. Tehát nem szükséges.

Megbotránkoztam különösen az utóbbi nyilatkozaton, mert egy olyan magas állású férfiú meg látszott feledkezni arról, hogy a katolikus egyház minden intézménye fogadalmat tételére van alapítva. Igen sokan vannak önök között, akik voltak már keresztcsülők, tudjuk, hogy a keresztcsülés feladásánál a gyermek nevében a keresztcsülők fogadalmat tesznek, hogy ellent mondanak a bűnnek, az ördögnek s az ő csábításainak; itt kezdődik a kath. egyházban a fogadalmatétel. Ott folytatódik, mikor a gyermek először járul az Oltáriszentség vételéhez. Oda kell mennie a keresztcsülőkhez, és meg kell ismételni a keresztcsülők fogadalmat. És így megy ez tovább a katolikus egyház szervezetében. Mindnyájan ilyen fogadalmat teszünk, mert az Anyaszentegyház az emberi gyarlóságot igen jól ismeri; tudja, hogy a fogadalmat arra való, hogy szemünk elé állítsa: mit kell és mit nem szabad tennünk. Aztán ha ez nem is így volna, hanem — mondjuk — csak azoktól az ifjaktól venne fogadalmat, kiket a középiskolákból kibocsát, mi kifogásolható volna ebben is? Ez olyan fogadalmat, a melynek megszegése nem von erkölcsi vétséget maga után. Ők ezt fogadják. Mi hányszor fogadjuk a gyónásban, hogy nem vétkezünk, és e fogadást mégis megszegjük. Ha így áll a dolog, nézzük meg az ellentétet az egyházi s állami törvények közt! Az állami törvények is megkivánják, hogy a műveltség alacsonyabb fokán álló 21 éves parasztleány esküdjék hűséget a királynak. Hát hibát követünk el mi, ha elfogadjuk egy 19-20 éves intelligens ifju önkéntes fogadalmatételét?

Ott volt a másik vád, hogy kényszerítve tették le a fogadalmat az érettségi előtt. Hát az igaz, hogy az érettségi előtt állottak. És 41 kath. tanuló közül arra a kérdésemre, hogy hányan akarják ezt a fogadást letenni, a fogadalmat letévés napjának déli 12 órájában azt mondta a társai vezetőjeként működő ifju: Tizenketten, Uram! — Sokat, sokat látok itt azok közül, a kik tanui voltak e szertartásnak és hallották az intelmeket, melyeket az ifjaknak adtam, és bizonyára csodálkoztak, hogy 12 ót emlegetek beszédemben s mégis 14-en lépnek az oltárhoz a fogadalmat letévésére. Hol van itt a kényszerítés, ha 41-ből 14 tette le a fogadást? De nem is volt szükségük, hogy megnyerjék a tanárok jóakarátát, hisz 45 ifju közül 19 kitüntetéssel tette le az érettségi vizsgálatot. Volt tehát olyan is, a ki nem tett fogadalmat és mégis kitüntetéssel vizsgázott. (Élénk helyeslés).

Ez volt az éle a támadásnak. Pedig mikor észrevettük, hogy ez nem volt antimodernista eskü, mert a miniszter válaszat adatette a képviselőház asztalára és odatette a fogadalmat szövegét is, mikor észrevettük, hogy hamis uton járnak, akkor fordítottak a köpenyegre és elővették a Mária-congregatio kérdését. (Helyeslés.)

Igaz, hogy az előttem szóló igen szép beszédében fejtegette a Congregatio intézményét is, mivel azonban ennek megvilágítása rám volt bízva, ha nem fárasztom türelmüket (Halljuk! halljuk!) mondok erről én is valamit. Először is a Mária-congregatio századokot számlál. Ez a szatmári congregatio 50 évet is meghaladt már. Én is, mint kis diák, könyörögve könyörögtem, hogy vegyenek föl a tagok sorába, mert nem lehet ám oda kényszerítéssel bejutni, nem, még könyörgésre sem mindig (Helyeslés.) Itt nem segíthet tanár, vagy pártfogó. A tanulók maguk köréből választanak praefectust, a ki a tanács közreműködésével intézi az ügyeket. És van olyan ifju, a ki belekerül a jelöltek listájába, de nem kerül be a tagok sorába, mert esetleg olyan erkölcsi fogyatkozása, melyről mi nem tudunk, de tudnak az ő társai, s nem fogadják maguk közé addig, míg hibáiról le nem szokik.

Nem elég azt mondani, hogy be akarok lépni a congregatióba, hanem előbb becsületes étellel és a köteleességek pontos teljesítésével ki kell érdemelni, hogy annak tagja lehessen valaki. (Helyeslés.) De hát ha így van, hogy lehet, hogy a lapok ostromolják a congregatiókat? Mi az oka, hogy épen most oly ádáz dühvel gyűlölik a congregatiót? Mintha kiadták volna a parancsot, hogy a congregatiókat el kell törölni. Nem ez a congregatio az oka ennek, hanem a budapesti urak congregatiója. Mikor márczius 25-én végignéztem Budapesten a közös szentáldozást és láttam, hogy abban az erköltestelen városban ilyen urak így tesznek eleget köteleességüknek, köny esordult ki szememből. (Éljen Barkóczy!)

Azt mondták, hogy éljen. Éljen, mert nagyon nagy hasznára szolgál a kath. egyháznak. (Helyeslés.) Innen van az az ádáz gyűlölet, mert látják, hogy csapatot szervez.

Van egy más oka is a támadásnak. Az úgynevezett szabadgondolkodók, a kiknek szabad gondolkodása abban áll: a mi ellenkezik állításukkal, azt tűrni nem szabad, azt tartják, hogy nem intelligens ember, a ki hozzájuk nem tartozik. Ennek egy köre működik Budapesten: a Galilei-kör. (Le vele!) A mely körről egy gyógyszerész ezt írta társának: „Nem ismervén a Galilei-kör ezélezatát, beléptem. Mikor megjelentem, körülfogtak, csodálkoztak rajtam azért, mert — azt mondták — köztük ritkán fordul meg katolikus. (Hála Istennek!) Mert ezéljük az, hogy küzdjenek a kath. egyház ellen. Ezt azért írom tanár urnak, hogy figyelmeztesse növendékeit arra, hogy a Galilei-körbe be ne lépjenek.“ Hát mivel a fölvetel alkalmával rámutattam erre és mivel egy Galilei-ifju talán hallotta beszédemet, ez lehetett az oka, a miért fölajdultak a congregatiók ellen.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Nem akarom soká próbára tenni türelmüket, de vissza kell térnem arra, mit beszédem kezdetén mondtam, hogy nem akarok tüzet kiáltani, vészharangot kongatni. Legyen mindenki készen az oltóeszközökkel! De ne elégedjünk meg egy szép gyűlés nemesítő hangulatával. Igyekezzenek ezt önmagukban s otthon megszilárdítani. Mert hasztalan minden tanítás, ha az ifju jó példát nem lát, ha apja nem jár templomba s nem teljesíti vallási kötelezettségeit. Ne elégedjünk meg a hittel, ha-

nem tegyük azt élővé. Él a hit akkor, mikor fölemelt homlokkal teszünk eleget köteleességeinknek. Ha ez így lesz, ne féljünk se a Galilei-ifjaktól, se a szabadgondolkodóktól. Erősek mi leszünk, vissza tudunk verni minden támadást, ha végre akarnák hajtani azt a követelést, hogy a congregatiót ki kell üzni az iskola falai közül. Az iskola keresztény! A nem keresztény felekezetnek egy előkészítő és egy alreál-iskolája van, nagy vagyonuk daczára csak másfél iskolát tudnak főtartani. (Szégyeljék magokat!) Az iskola a mienk! Ha ott nem lehet Mária-congregatio szerintők, — bezárjuk iskoláinkat minden más vallásfelekezet előtt. (Hosszantartó éljenzés.)

Nem harangozok tüzre! Tartsuk készen szívünket minden jó befogadására, akkor a mi vallásunk uralkodni fog örökké! (Szünni nem akaró taps és éljenzés.)

A feltűzött hallgatóság tapsa, lelkes éljenzés alig akart megszünni, majd mikor az elnök fölkerésére Zboray Miklós képviselő jelent meg a pódiumon, újból fölhangzott a már gondolkodásban, érzésben egygyűfört, nagy közönség orkányszerű tapsa. Ez a taps szinte egész beszédén át végigkísérte Zboray előadását, a mely eleven volt, fölvilanyozó, szenvedélyeket gyújtó.

Zboray Miklós beszéde.

Tisztelt gyűlés! Mélyen tisztelt uraim! (Lelkes éljenzés.) Amikor a parlament tengerébe valahol valahol... Szatmárról (élénk derűltség) belédobtak egy követ és a kő hullámokat vert fel, akkor összeállottak nagytekitélyű férfiak és tanakodtak. Az egyik azt mondta, hogy simitsuk el a hullámokat a másik, hogy vegyük ki a követ, a harmadik meg, hogy dobjunk bele még egy követ. Ismét volt, aki mondta, hogy ami a parlamentben csak beszéd, a vidéken már furkósbót. (Közbekiáltások: Abeczug Hock!) A másik hogy a vita sorából ki kell kapcsolni a felekezeti kérdéseket. Nem szabad engedni, hogy a sötét középker visszajöjjen, nem helyes, hogy felekezeti kérdésekkel foglalkoznak. Ez klerikalizmus.

Megvallom, fel sem szólaltam a képviselőházban, mert furesának találtam, hogy engem klerikalizmusnak neveznek. Bánom is én, mit beszélnek. Hát mondják azt. (Lelkes éljenzés.) Hát olyan nagy szerencsétlenség az? Szeretem a papokat, ha tisztességesek. Szeretem a püspököket, meghajlok és hódolok lelki hatalmuk és tekintélyük előtt. Ha ez a klerikalizmus, hát csak nevezzenek klerikalizmusnak. Ez nem sérti az én becsületesemet és ámbár nem tettem le a párbaj ellen az esküt, ne féljenek, nem hívok ki senkit párbajra. Olyan nagy bűn klerikalizmus lenni? (Derűltség.) S aztán azt mondják, ultramontan vagyok. Hát mi az? Hegyeken tuli. Ezért szidnak? Nem is haragszom érte! Jelszavak ezek, amikbe ha belenézünk, szétfoszlik a beléjük magyarázott rettenetes tartalom. (Ugy van!) Ha valami fáj nekem, akkor az fáj, hogy premiumot adunk a hajókra. Mostanában egymásután hajókat bocsájtanak a tengerre. Az egyikre az van írva: Hunyadi, a másikra: Tengerre magyar, Viribus unitis. De csak jelszavak ezek is, hisz igazában az van rájuk írva, hogy fizess magyar! (Élénk tetszés.) Mondom ezek csak a jelszavak. — Minden „Talpra magyar!“, minden „Viribus unitis“ daczára fizet a magyar, hát mit csináljon?

Ezek a jelszavak nem fáznak. Ha fáj valami, az fáj, hogy annyit adunk ezekre a hajókra, és fáj még akkor is, ha ez indítvány nem — Szatmárról jön. (Derűltség.)

Mikor azt mondták, hogy jöjjenek le

**Pártoljuk
a hazai ipart!**

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN

csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku pyramisokat, obeliszket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

Szatmárra, szívesen vállalkoztam, mert akartam látni, akartam hallani, hogy milyen az a Szatmár — helyben és hogy hogyan gondolhoznak Szatmáron. Mert a parlamentben látam ugyan, hogy milyen — Szatmár, de a tordai fahidra is ráírták: Épült helyben, hát meg akartam ismerni ezt a parlamenti Szatmárt — helyben is. (Élénk derűtség.) Ott a képviselőházban az mondta nekem, hogy aztán csak okosan, csak csendesén, ott nem szabad senkit sem bántani, mert felekezeti békében élnek; ott igen halkan, félénk, csöndes hangon szabad csak szólni, itt olyan kevesen vannak katolikusok, itt nem lehet kihívni senkit. De ez csak úgy nekem lett mondva. De most látom, hogy itt, ahol az emberek oly bátran meg merik mondani a véleményüket, ki merik fejezni erős katolikus érzésüket oly nyíltan, mint az előttem szólott két szónok, ott nincs mitől tartani, ilyen bátor, szókimondó katolikusokat kívánok Magyarországnak; ha ilyenek a békés katolikusok országszerte, akkor nem fognak tudni bennünket elaltatni, hanem megteremtjük a keresztény Magyarországot. (Lelkes taps.) Itt nekem igazán nincs is mit beszélnem. (Halljuk, halljuk!)

Volt már Szatmárnak egy derék képviselője — nem Szatmárról. (Élénk derűtség.) Nagyon tisztességesek lehettek a választópolgárok közül az elődök és most azoknak látom az utódokat is. Hát Ugron (ábor egyik parlamenti beszédét így kezdte: „XIV. Lajos francia király egyszer kiment Versaillesba. Sétája közben látott ott egy szélalmot. Ezt a szélalmot nemsokára lebontották, szétördták és amikor XIV. Lajos újból kimenve már nem látta ott, kísértője magasztalta, hogy most milyen szép csendkép van itt, mire a király így szólt: „A szélmalom ugyan nincs itt, de azért a szél mégis fúj.“ A katolikusok nem nyugtalanok, de azért mégis támadják őket. Kijelentem, hogy senkit sem bántunk, senkit sem sértünk meg, de jogainkat nem engedjük. (Élénk helyeslés.)

És ha sajnálom valamit, akkor azt sajnálom, hogy magyar testvéreim, a nem keresztény magyarok azt hiszik, hogy a katolikusok privilégiumot akarnak. Mi csak azt akarjuk, hogy tartsák meg Magyarország keresztény jellegét és hogy tartsák meg Magyarországot keresztény országnak. Ha fáj valami, hát az fáj, hogy nem látják be más vallásfelekezeti felebarátaink, hogy a támadások nemsokára nekünk szólnak, hanem ők is megfogják érezni, hogy nem látják, hogy rajtuk kezdik és a katolikusok után őrjük kerül a sor.

Ma ha jön egy pápai rendelet, a mely csak a katolikusoknak szól, rögtön készek tiltakozni. Azt mondják, hogy Rómából intézik a kath. egyház ügyeit, ezen megbotránkoznak, de azon nem, hogy a protestáns hazafiak kimennek a német császárhoz kézsókra. Azt mondják, hogy ebben nincs semmi. Én is azt mondom: nincs is ebben semmi. Sajnálatos, barátaim, ha nézzük, hogy ez az ország olyan keresztény katolikus ország volt és most mindinkább kezd eltűnni keresztény katolikus jellege; ha látjuk, hogy a katolikus egyetemről eltűnt a kereszt és ha látjuk, hogy hazánk ezimerében a szent koronát angyalok helyett tölgylevélkoszoru övezi, sőt újabb törvényeinkben a korona mellől következetesen elhagyják a „szent“ jelzést, ha látjuk, hogy napról-napra, lépésről-lépésre így veszít ez az ország katolikus jellegéből, akkor valamit tenni kell. (Élénk helyeslés.) Nem vagyok ellensége a zsidóknak, mert van közöttük sok becsületes, szorgalmuk pedig egyenesen követendő. Sok becsületes zsidót ismerek és azt mondom, hogy ezt a zsidóságot képes lesz az ország idővel magába szívni, de ha engedjük, hogy a határokon ezerszámra özönöljenek olyan romlott erkölcsű zsidók, akkor lehetetlen lesz őket asszimilálni. Négy ízben mentem el magam is a Cionisták gyűlésére, mert tudni akartam, hogy mit beszélnek ott. Hát beszélnek legtöbbször — németül. De ha ezt mi tennők, micsoda lármát csapnának! Az egyik szónok azt beszélte, hogy a zsidók számára a legjobb hely Európában Magyarország. De ez mégis csak — otthon és nem haza. Palesztina az, ahova még a magyar

zsidó is legalább halva el akar jutni. (Közbeiktások: Bár mennének!) s ha itthon temetik is el, arcezzal Palesztina felé fordítják. Ennek az egyesületnek gyűlésén hangzott el: „A katolikusok azt tanítják, a ki megdob téged kővel, dobd vissza kenyérral; de mi azt tanítjuk: aki megdob kenyérral, dobd vissza kővel.“ És ezt az egyesületet nem oszlatják föl. Azt mondják, hogy nem alkalmas az időpont. Hát ezt az egyesületet nem emlegetik, de a congregatiót igen. És milyen képmutatással félnek attól, hogy az az ifju majd nem tartja meg párbajellenes fogadalmát. De ez nem őszinte beszéd. Azt mondják, visszahozzuk a keresztény sötét középkort. Dehogyan hozzuk, örülünk, hogy kijutottunk belőle. De jegyezzék meg: nem akarjuk az új középkort sem, amelyben ők akarnak uralkodni. (Élénk helyeslés, hosszantartó taps.)

Nem régen mentem az Andrássy-uton és megálltam az Abbázia előtt. Nézetem egy menetet. Egyszer jön egy fiatal subancz és odakiáltotta nekem: „Eljén a modern Magyarország!“ Ránéztem s nagyon nevettem: Hát ez a lőcs-lábu kajla orru zsidógyerek a modern Magyarország? Feljajdultak a zsidók, mikor a katolikus Szegeden megválasztották Gerliczyt, aki szintén katolikus. Azt mondták: nem szabad a felekezeti álláspontjára helyezkedni. Hát csak mi legyünk mindig a bolondok és hangoztassuk örökké: béke, béke? Mi nem akarunk támadni, hanem arányszámot kívánunk. Polonyi a képviselőházban felhozta, hogy Budapest a bizottságokban nemsokára arányra, de számra is többségben vannak a zsidók. Milyen nagy volt a gaudium, hogy három bizottságra nem találtak adatait, de arról nem volt szó, hogy tizennyolcra találtak. Ez a lényeg. A zsidóság előtérbe állt minden vonalon. Legutóbb is Székesfehérvárra gyűlést hirdettek a szocialisták. Elmentem kíváncsiságból. Egyik fölállt és azt mondta: Én leszek az elnök, a másik: Én az alelnök, a harmadik: Én leszek a jegyző. Erre felzúdult a sok katolikus népszövetségi tag: Eljén Vass József! Nem kell zsidó elnök! Erre a leintett zsidó elkiáltja magát: Rendőr, rendőr! Hát ez már nekik sérelem. Egy zsidóért hallgasson ezer keresztény. (Élénk éljenzés.) Egyszer a nagy Bartha Miklóst lekísértem a kerületébe, Zentára. Láttam egy embert, aki mindig ott sürgött-forgott körülöttünk. Végre odafordultam Barthához és megkérdeztem, ki ez? Mire B. azt mondta: Ez az egyetlen zsidó hívem, de — ennek sincs szavazati joga. (Derűtség.) S ezért az egy becsületes zsidóért Bartha sohse mert szólni a többiek ellen. Sohasem szabad egy akciózt megítélni arról, hogy hirtelen eredményeket ért-e el? Én sohasem törődöm azzal, hogy sikerült-e el az az actio, amely minden katolikus összetömöríteni kíván, elég ha felébreszti a szervezkedés és tömörülés szükségességének gondolatát. Összetartásban van az erő. Mi mint a hulló falevelek lehullhatunk, a sors eltemethet bennünket, de azok az eredmények, amelyeket elértünk, fennmaradnak, az egészet elpusztítani nem lehet és a magyar katolikus egyház így nem fog elpusztulni, de virágozni fog. Isten segedelme Önökkel. (Élénk, hosszantartó lelkes taps és éljenzés.)

Ét tizes beszédre a másfél órán át lekötött hallgatóság szinte felvillanyozódott és elemi erővel tört ki belőle a kívánság: hallani Haller István képviselőt. Haller engedett a parancsoló óhajnak és gyönyörű, suggeráló hatású igazságokkal telített beszédet mondott.

Haller István beszéde.

Tisztelt Uraim! Meg vagyok győződve, hogy azt a lelkesedést, amelyet az előttem szólók keltettek, én fokozni nem tudnám. Mivel már az önök lelkében az az elhatározás, hogy igaz, bátor keresztények akarnak lenni, ugyanis erősen él, engedjék meg, hogy csak röviden néhány szót szóljak. (Halljuk! Halljuk!)

Mélyen tisztelt Uraim! Megtartjuk a tiltakozó gyűlést mi katolikusok, akik ebben az országban 12 millió lelket számlálunk. Ez olyan óriási többség, hogy majdnem — hogy úgy mondjam — az egész. És nekünk katolikusoknak ebben az országban mégis tiltakoznunk kell. A multban mennyi bűnnek kellett megelőznie ezt az állapotot? Milyen hideg katolicizmusnak kel-

lett annak lennie, amely ezt az országot ide juttatta.

Mert ma nyíltan azt merik szemünkbe vágni, hogy minden művészet és minden tudomány, amelyet a kath. egyház megteremtett ebben az országban, az mind rossz, azt mind félre kell dobni. Egy új, jobb erkölcsöt kell megteremteni, és ezt ők fogják létrehozni. Ezt látva, bizony az ily gyűléseken nem lelkesedni kellene, hanem sirni és megbánni a mulasztást! Ha mi nem lettünk volna olyan kezes bárányok, jámbor birkák, akkor nem jöttek volna létre ezek az állapotok.

Azt mondta Bismarck, hogy a katolikusokat még nem győzte le senki. Őket csak önnön maguk győzhetik le. Külföldön legyőzték már a katolikusokat, és le fogják győzni itt is, ha úgy folytatjuk életünket, mint eddig. Nincsen mód, amely megmentsen, csak az az egy, hogy megbánva a multat, fogadást teszünk arra, hogy ezentul nem leszünk a lenyügözött óriás, akinek kezei és lábai meg vannak kötözve, hanem szétvágjuk köteleinket. És mi nem fogunk sirni, hanem törekszünk ezektől a nyűgöktől szabadulni és nem engedjük, hogy bármiféle köteleket ránk rakjanak. (Eljén és taps.)

Ez a kötelék nagyon sokféle: anyagi és szellemi. Az anyagi nagyon veszedelmes, de a szellemi talán még veszedelmesebb. Olyan korban élünk, amelynek nincs más célja, mint a régi ideálokat lerombolni. Hát — Uraim — ne engedjük szemeinket bekötöni! Elámitottak hazug jelszavakkal, megrontottak ámitásokkal és mi — hisszük ezeket mind. Nyissuk föl szemünket; nézzük, kik beszélnek hozzánk!

Amikor szentségeinket meggyalázzák, valásunkat kigunyolják; ne forduljunk ellenségeink újságjához, hogy magyarázza meg nekünk, amit mi másképpen tudunk és amiről másképpen vagyunk meggyőződve, ne az ellenségtől akarjunk tanulni, hanem azoktól, a kik atyáink, vezetőink és tanáraink voltak, s akiről tudjuk, hogy az igazat megmondják. (Helyeslés.) Hiszen ez új áramlatok csak egy refraint ismernek, mint Cato, a ki minden felszólalását a senátusban azzal végezte: „Ceterum censeo: Carthaginem delendam esse.“ Így van ezeknél is. Bármilyen beszéd a „népboldogító“ (Közbeiktások: népboldogító) ajkáról oda lyukad ki, hogy a katolicizmust el kell törölni, minden cikknek az a vége, hogy a vallást ki kell irtani.

És erre milyen érdekes systemákat állítanak fel. Azt mondják: a katolicizmus felekezet, felekezeti az azt jelenti: valamelyes körre szorított, akadályozza az erők kifejtését, tehát szabadságellenes, ezeket a kerítéseket el kell bontani a szabadság érdekében.

Lássuk, milyen könnyű az ilyen szépen hangzó tévtanítások ellen védekezni. A család is kötelék! A család rossz? A haza is szűkebb, korlátolt terület. Vajjon rossz hát a haza, a nemzet? Ha a családi, nemzeti kötelék jó, akkor a vallási is jó. Az ilyen korlátok nem akadályozzák az erőket, hanem segítik! Minden erő csak korlátok közt képes dolgozni.

A ló csak akkor huz, amikor be van fogva. A villamos áram is csak bizonyos korlátok közt működik, a folyó csak a maga medrében áldás, a nélkül pusztító átok. De ha bármit is veszünk tekintetbe, minden erő és energia csak akkor tud működni, ha korlátok között van. Akik nem akarják ezeket elismerni, úgy mondták ezelőtt: bolondok, a Lipótmezőre valók. Ma is azok! (Lelkes éljenzés.) Ezeknek képtelen felhívását nem lehet követni! Akik minden ellen vannak: a nemzet ellen épügy, mint a vallás ellen, azokat el kell itélni egyformán, mert valamennyien hisszük és akarjuk, hogy a keresztény igazság alapján nyugvó édes hazánk ezredéves évfordulóját ismét megünnepelhesük. (Taps, hosszantartó éljenzés.)

Tisztelt Uraim! A képviselőházban azt mondták, hogy ezek a radikális törekvések csak enyhe dolgok és épen nem veszedelmesek. Hisz ez az élet. Így váltódnak ki a helyes elvek. — Hát ezt nem vallom. Nem olyan ártatlan dolgok e pusztító irányzat hangos és hazug elvei.

Lássunk egy példát! Franciaország eleinte alkotmányos királyság volt. Az encyklopédisták azután demokraciussá tették, azután lett antiklerikális, antidinasztikus, majd anarchista és végül ma kommunista, vagyis ez a szomorúan következetes, irtózatossá fejlődés.

Előbb csak a kormányforma megváltoztatása állott be, később megtámadták a vagyonos osztályt, ezt pedig erkölcsi züllés követte.

Hát mi most álljunk ellen! Principiis obsta! mert a végén nem tudunk ellenállni. Ezek a szabadgondolkozók maguk dicsekesznek ma, hogy Franciaországban ők törölték el a dinasztíát, hogy Portugáliában ők létesítették a forradalmat, hogy Spanyolországot ők teszik köztársasággá, ugyanezt meg fogják tenni a mi országunkban is! Egyformán kötelessége urnak és szegénynek, képzett és munkás embernek ezek ellen az áramlatok ellen küzdeni. A szabadgondolkozók törekvései, amikor most még csak az egyházi birtok szekularizációját követelik, nem mentik meg az uri osztályt, az uri birtokot. Az egyházi birtok után az övék következik. Azt pedig hiába mondják, hogy el kell venni és a nép kezébe juttatni, mert ezt nem fogják megtenni. Most fojnyak Franciaországban a pörök azok ellen, akik milliókat sikkasztottak ugyanakkor, amikor azt hirdették, hogy az elfoglalt vagyont szétfogják osztani a nép között. Semmi nem jutott abból a népeknek! (Szünni nem akaró helyeslés.)

Tisztelt népgyűlés! Az actiót követi a reactio. Ha falhoz ütöm öklömöt, az visszatüt és a kezem fáj. Hát — uraim — évtizedek óta ilyen fal voltunk mi, katolikusok; erős ütések hullottak ránk, physikai törvényszerűség hozza magával a visszahatást. Ha megtörtént az actió, meg kell rá jönnie a reakciónak is. A reactio természeti törvény, nem pedig az az ámitó ráfogás, amit e szó alatt értenek. Hiába mondják, hogy a sötét középkor lovagja vagyok. — Bizony mosolygok, mikor azt mondják, hogy a katolikusok ellenségei a haladásnak. En reactiókat katolikus vagyok, még villamoson utasizom, villamos világitás mellett dolgozom.

Uraim, higyjék megis, olyan kevés kell ahhoz, hogy folszabadítsuk magunkat a megbénító ráfogások nyúgái alól. Csak az a kis dolog kell, hogy egyszer-kétszer meg merjük mondani ott, ahol kell: — keresztény vagyok. Higyjék el — uraim — azonnal meg fog változni a helyzet. Mert ahol ész, erő és akarat dolgozik, ott siker lesz. Bizom, remélem és kívánom, hogy úgy legyen. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés, kendőlobogtatás, hosszantartó taps.)

A fölggyűjtött nagy közönség még az elhangzott beszédek nyomán megébredt lelkesedésének, kitörő keresztény öntudatának főséges hatása alatt állott, a mikor Horváth Bertalan társelnök fölkérésére fölolvasta Lengyel Alajos dr. a tömör stílizálással megfogalmazott, mesteri s alább közzölt határozati javaslatot.

Határozati javaslat.

A szatmári katolikus polgároknak 1911. évi június hó 25-én tartott népgyűlése mélyen áthatva a kereszténységnek államalkotó, nemzetfenntartó, háborúink hőseit és szellemi életünk vezéreit nevelő, történetileg beigazolt és szent vallásunk isteni Alapítója ígéretéből vett erejének tudatától

1. ünnepélyesen tiltakozik azon merényletek ellen, melyekkel a szabadgondolkodás, a törvényhozás házában és a rossz sajtóban az emberiség legnagyobb kincseinek: a vallásos hitnek és életnek, az eszményeknek, a tekintélynek kipusztítására tör. És ellenkezőleg keresztény katolikus hitünknek hű őrizésében, a tekintély szentültartásában, eszményeinknek tiszteletében látja népgyűlésünk nemzeti létünk biztosítékát;

2. tiltakozik a népgyűlés azon törekvések ellen, melyek az iskolák életéből a vallásoktatásnak, a vallásérkölcsi nevelésnek és ezzel kapcsolatos vallásos egyesületeknek kitörölését célozzák, mert eme törekvések egyenesen a vallásgyakorlatnak törvényileg biztosított szabadsága ellen intézett merényletek. A népgyűlés minden tagja tudja, hogy az iskola az Egyház gyermeke, melyhez az Egyháznak természeti és történelmi joga van, melyből a vallásnak minel hatalmasabb munkálkodását kiüzni annyi, mint az ifjúságot jellemileg, erkölcsileg semminnek és az anarchiának nevelni;

3. és mivel hallatlan merészséggel hirdeti a szabadgondolkodás Istent, Egyházat,

Hazát tagadó elveit, kimondja a népgyűlés, hogy szükségesnek tartja a katolikusok legszorosabb szervezkedését eme romboló törekvések ellen.

A gyűlés lelkes éljenzéssel elfogadta a határozati javaslatot. Majd felbuzgott az orgona hatalmas hangja s a mindvégig ünnepélyes méltóságu gyűlés a Hymnus éneklésével véget ért.

A bankett.

Este a katolikus-kaszinóban előkelő társaság gyűlt egybe, hogy az éjjeli vonattal távozó képviselőktől meleg hálával elbucuzzék.

A vacsorán tartalmis, a gyűlés tüzes hatásától fölggyűjtött, lelkes hangú beszédek hangzottak el. Wolkenberg Alajos, a kath. kaszinó alelnöke a vendégeket; Ratkovszky Pál a tiltakozó gyűlés elnökeit: Korányi Jánost és Horváth Bertalant, Merker Márton dr. a rendező bizottság elnökét, berencei Kovács Jenőt, berencei Kovács Jenő Hehelein Károly praelátust, Fechtel János Szuhányi Ferencz képviselőt, N. Szabó Albert dr. a gör. kath. espereseket: Gönczy Antalt és Hubán Gyulát, Gönczy Antal a gyűlést szervező vezérkart, Varjas Endre a gyűlés szónokait: Ratkovszky Pált és Lengyel Alajost, Szuhányi Ferencz képviselő egy hitvalló beszédében Boromisza Tibor dr. főpásztor, Hehelein Károly gyönyörű beszédében Haller István és Zboray Miklós képviselőket köszöntötte föl, mire Zboray Miklós feledhetetlenül gyűjtő beszédében a katolikus szervezkedés diadalára üritett poharats ennek kivására lelkesített. Majd Merker Márton dr. id. Szücs Jánost és Szücs János Hehelein Károly praelátust éltette.

Este 10 órakor újból hosszú kocisor kíséerte az állomásra a közénk tüzet, lelkesedést hozó képviselőket és mély hálánk, működésükre áldást kérő könyörgésünk kíséri minden lépésüket.

Ítélet a Bendiner—Dénes-ügyben.

A Bendiner—Dénes-ügynek első felvonása hétfőn, jun. 26-ikán játszódott le a helybeli büntető kir. járásbíró előtt, és Dénes Sándor elítélésével nyert befejezést.

Ismeretes a közönség előtt, hogy Dénes Bendinert a színházi zenekarról irt cikkek miatt sértésekkel illette és őt inzultussal fenyegette. Bendiner e miatt bünvádi feljelentést adott be Dénes ellen. Az ügy első tárgyalása f. évi április 8-án volt, amikor is és az azután következett tárgyalásokon több tanut hallgatott ki a bíróság.

A hétfői tárgyaláson úgy a sértett mint a vádlott megjelentek. A sértett dr. Lányi Viktorral, aki N. Szabó Albert dr. ügyvédet ez alkalomból helyettesítette, a vádlott pedig dr. Schönplug Jenő védővel jelent meg. A tárgyalás elején a bíró felhívta a feleket az ügynek békés uton való elintézésére, amelynek azonban eredménye nem volt. Miután az ügyészi megbízott a vádat elejtette, azt sértett, mint pótmagánvádló átvette. A bíró felkérésére dr. Lányi Viktor előadta vádbeszédét. Beszéde elején hosszasan foglalkozott a a tanuvallomásokkal és azokból mutatta ki a vádlott bűnösségét. Bővebben bírálta különösen Zoltán Imre vallomását, ki egy általa kiállított becsületbírósi jegyzőkönyvben elismerte, hogy vádlott a vád tárgyát képező kifejezéseket használta. A tárgyaláson azonban erről említést sem tett.

„Bármerre fordulok, — folytatta a vádló — a bizonyítás halmazában, nem talállok egyetlenegy pontot, egyetlenegy zöld oázist, hol a vádlott védelmet, mentséget találhat. Önvédelemmel védekeznek. Ezt azonban egyáltalában nem tudta bizonyítani. En majd segítségére sietek a vádlottnak. Illusztrálom

Nyomdásztanuló

kinek egy-két középiskolája van, fizetéssel felvétetik a Pázmány-sajtó könyvnyomdában Szatmár-Németi.

helyette nem azt, hogy eselekedete önvédelem volt, — hisz lehetlenségekre én nem vállalkozhatom, — hanem hogy nem is lehetett szó önvédelemről. Hisz a Szamos című lapban fenhangon hirdette, hogy sértettet megkorbácsolja. Aki önvédelemmel él, ki védekezni akar, az messze elkerüli a támadóját. Vádlott azonban mindenütt nyomon követte korbácsesal sértettet. Sőt — szavahihető tanuk vallották — vádlott a Pannonia éttermében ülő sértetthez beüzent: „Jöjj ki bátor, ha mersz, itt állok kutyakorbácsesal, pinczérektől és ismerőseimtől körülvéve — önvédelemben.“ Az ilyen önvédelmet — tek. kir. járásbíró, — legfeljebb csak hősködésnek lehet minősíteni, mely nyomban meghunyászkodó gyávasággá fajul, mihelyt közelében érzi az igazság szelét, a törvénynek reá sujtani készülő kezét.

A törvény előtt — úgy mondják, — minden ember egyenlő. Ez azonban csak szép frázis, amely alkalmazásában kivihetetlen. Hisz kell is, és úgy is helyes, hogy bizonyos férfiakkal szemben, a kik a közélet terén szerepelnek, ugyanazon kifejezések sokkal meggyalázóbbak mint másokkal szemben. Viszont vannak egyének, kiknek szavai súlyosabb minősítést kívánnak, mintha másoktól halljuk ugyanazt. Sértett Magyarországot, sőt mondhatnám az egész kontinens egyik legkiválóbb zeneművésze, kire Abrányi Kornél, a magyar zeneirodalom egyik legjelesebb kritikusa — mint írja, — úgy tekint fel, mint a magyar művészműzedekek egy olyan választottjára, akinek nevét, értékét kevesek multán az egész művelt világ diadalmasan fogja visszavezetni a magyar névre. Ez a férfiú — sértett — ide jön Szatmárra. Megtöríti azt a balhítet, hogy a vidéken a művészet még nem talál talajra. Szinte kulturmissziót teljesít. Szemlélve az itteni zeneállapotokat, bírálatot mond róluk. Megkritizálja azokat, mint arra képzettségénél, hivatalánál fogva a legilletékesebb, a ki tudásával a legnagyobb magyar zenedíjat, a „Ferencz József“ királydíjat nyerte el. Es mikor igazat ad neki a közvélemény, melléje áll az itteni összes tisztességes sajtóorganum, akkor akad egy férfi, ki talán kisdéd körét látja sértett által megzavarva, ki kijelenti, hogy bár nem ért a zenéhez, de azért sértetten korbácsesal üt végig, ha abba nem hagyja jogos és igazságos kritikáit. Igaza van a vádlottnak. Ha nem ért a muzsikához, akkor zenei kérdésekben nem is toll, legfeljebb — mint ő maga mondotta — kutyakorbács való a kezébe.“

Végül egyes beállításban csoportosítva azokat a perbeli momentumokat, miknek az ítélet kimondásánál fontos szerepük van, a vádlott bűnösségének megállapítását és méltó megbüntetését kérte.

Utána dr. Schönplug Jenő terjesztette elő a védelmet, melyben a vádlott felmentését kérte. A bíróság meghozta ítéletét, mely szerint vádlottat sértett ellen elkövetett 2 rendbeli becsületsértésben bűnösnek mondotta ki s ezért öt hat napi fogházra átváltoztatható összesen 100 K pénzbüntetésre, az összes költségek megfizetésére és az ítéletnek a Szamos cz. lapban egész terjedelmében való közzétételére kötelezte. A védőnek az ítélet felfüggesztésére vonatkozó kérelmének nem adott helyt. Az ítéletben vádlott és védője megnyugodtak.

Spiegelberg tanár írja: A breslauer kir. nőgyógyászati klinikán szerzett tapasztalataim alapján szívesen bizonyítom, hogy a természetes **Ferencz József**-keserűvizet huzamosabb időn át is lehet használni, anélkül, hogy bajt okozna, vagy biztos hashajtóhatását elvesztené. — Kapható gyógytárakban és fűszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

Plébánosi kinevezés. Püspökünk Pajor Endre esztlóci plébánost az üresedésben levő csomaközi plébániára kinevezte, ideiglenes vezetésével pedig Kőrösi Károlyt bízta meg.

Az ungvári plébános beiktatása. Tahy Ábrahám ungvári plébános az investitúrát megkapván, július 16-án lesz a beiktatása az ungvári javadalomba. A beiktatást püspökünk megbízásából Pemp Antal prael.-kanonok fogja végezni.

Adományok. A Székeskáptalan Hoffmann József gyak. isk. tanítónak külföldi tanulmányi utra segélyképpen 300 koronát, a szatmári iparos ifjak most épülő helyiségének berendezési költségeihez 100 koronát, az ungvári hitközségnek harangbeszerzési segélyképpen 50 koronát adományozott.

Egyházmegyei hir. Krosnyiczky József Dobóruszkára küldetett ideiglenes lelkésznek.

A lelkek lélekzete. Az elmúlt hét utolsó napjaiban a legboldogabb emberek Szatmáron a jézustársasági atyák voltak, a legboldogabb atya pedig bizonyosan P. Jambor, aki vasárnap 9 órakor a Kálvária kedves, falombos kertjében mintegy 4000 ember előtt mondott megkapó buzdító beszédet. Ez a négyezer ember Jézus szive bucsujára gyűlt össze. A közeli-távoli csendes falucsók csak úgy ontották a keresztlógós buzgó csoportokat. A beszéd pedig, amely vasárnap elhangzott, utolsó fellobbanásaként tűnt fel a három napos lelkesedésnek; fellobbanó, felesapó láng, amely együtt, egy képben mutatja sokak lelkesedését, buzgalmit, jószándékait és láttatni engedi azt a parázs alatt fönmaradt hamut is, amely a buzgóság tüzeiben megégett sok-sok emberi gyarlóság után megmaradt. . . . Jézus irgalomban dús-gazdag szive kegyelmeiről szólott a beszéd; elmondotta, mit nyer Jézus Szívétől, áldozatos szeretetétől az anya, a gyermek, az ifju, a nő, a férfi. Kegyelemlről szólott a beszéd, arról a kegyelemlről, melyet a buzgó jézustársasági atyák szavakkal el nem mondható, nehéz munkával osztogattak; az egész délelőtti gyónatás, mise, áldoztatás, d. u. litania, 5 órakor keresztúti ájtatosság, 6-kor szentbeszéd. Gyönyörű munka, a beteg szivek megenyhítése, meggyógyítása. A csendes Kálvária a bűnösök üdülőhelye volt. A beteg, a gazdag urak is üdülni mennek, de hogy meggyógyulnak-e, még nem bizonyos. Aki azonban ide a kegyelmek forrásához zárandokolt fájó sebével, fáradságával, bizonyosan meggyógyult, biztosan megenyhült. — A Kálvária Szatmár szive, a környék katolikus hiveinek lelkesítője. Az évenként megismétlődő Jézus-szive ünnep meleg dobbanása ennek a szivnek, egy-egy ünnepi dobbanás, amely vért önt a csüggedt tagokba. Szívet ünnepel, Jézus szentséges szívet, sziveket gyógyít, a szegény betegek szívet, a közönyösek, a gyengék szívet. Megdobban a szív, föltámadt a szív és mikor ezrek és ezrek buzgó áldása után végignéztem a néma ájtatos imába merülő nagy serege felett: éreztem, hogy a szív dobog és a lélek lélekzik, a lélek béke után sóhajt, áhitozik. . . . Isten járt e helyen, boldog lelkek lélegzettek ezen a helyen. . . . És a jézustársasági atyák boldogan végzik tovább a szivek mélyítését, enyhítését, meggyógyítását. . . .

Három primicia. Egyházmegyénknek jövő vasárnap felszentelendő miséspapjai a következő sorrendben mutatják be a Mindenhatónak első szent miseáldozatukat: Magyar Bálint jul. 3-án reggel 8 órakor Szatmáron a zárda-templomban. Manuuctora Benkó József apát-kanonok, szemináriumi rector, ünnepi szónoka Scheffler János római hit-tudomány-szigorló. *Diezig* Béla jul. 6-án lép először miseruhában az áldozati oltár elé, még pedig szülővárosában, Nagykárolyban. Manuuctora Dr. Kovács Gyula igazgató, papnevelőintézeti spiritualis, szónoka pedig Sepsy Márton szaniszlói segédlelkész. A harmadik neopresbyter, Hagen János szintén

szülővárosában, Nagykárolyban tartja meg primiciáját jul. 9-én. Manuuctur Récei Ede kegyesrendi házfőnök, szónok Láng Pál aknaszlatinai administrator.

As Egyházmegyei Oltáregyesület június havi szentségimádása vasárnap lesz a zárda templomban.

Emléktábla leleplezés. A szatmári béke emlékének megörökítésére Szatmár-Németi sz. kir. város közönsége díszes emléktáblát készített s azt a békekötés színhelyén, a báró Vécsey-ház falába beillesztette. Ezen emléktábla leleplező ünnepélyt a Kölcsey-kör rendezte július 2-án, d. e. 11 órakor. Megnyitó beszédet mond: Dr. Fechtel János, ünnepi beszédet Bagossy Bertalan. Ezután az emléktábla átadása történik báró Vécsey Lászlónak. Záró beszédet Fechtel János dr. mond.

Doktorrá avatás. Fögel Sándor és Fögel József a budapesti egyetemen a filozófiai doktori szigorlatot kitüntetéssel letették. Doktorrá avatásuk szombaton történt.

Záróünnep. Az Irgalmas Nővérek vezetése alatt álló polgári leányiskola záróünnepsége június 21-én délután folyt le a dísztermet teljesen megtöltő közönség előtt. Nem tudjuk megmondani, hogy az élvezetes műsor pontjai közül melyik volt sikerültebb, kedvesebb. Meghatóan szavaltá Runyai B. „Páli sz. Vince“ című költeményt, majd Fejes M. adta elő német nyelvű monológját oly eleven természetességgel, hogy a derűs kedvre hangolt lelkes közönség tapsokkal jutalmazta. Elbájoló látványt nyújtott a piros kalapos és piros napernyős francia hölgyecskék tánca; Vekerdy B., Zeisler J., Léber G. és Dunai J. nagyon kecsesen mozgottak a stilszerű rózsaszínű világításban. — Ezután „Villásné villájában“ című bohózat következett, amit a gyermekleánykák közetlen ügyességgel, — korukat meghaladó átérzéssel adtak elő. Megérdemlik a legőszintébb dicséretet és méltó elismerést. Krompaszky J., Engländer B., Varga I., Unger I., Kölcsey B., Sáhgy E. és Léber R. játszták szerepüket meglepő elevelességgel. A műsört négyyszólamu ének-számok tették kellemesen változatossá, amelyeknek üde hangjai csengve áradtak szét a hatalmas teremben. Általában a műsor minden pontja a növendékek tehetségét és ügyességét, de egyszerűsége és a velők fáradozó tanítónők áldozatos munkáját is hirdeti. A jó kedves nővéreket kísérelje a szülők benső halála, örök jutalmuk pedig Isten legyen, akiért anyai szeretettel dolgoznak.

Samu nem akart katona lenni. A csendőrség a napokban letartóztatta Salamon Samu sándorhomoki földbirtokost, a kiről beigazolódt, hogy katonaszökevény. Samu ugyanis sorozása idején meghamisította az állítási lajstromot s abban mint elhunyt szerepelt. Mikor két évvel ezelőtt megnősült, hamis okmányokat használt. Néhány héttel ezelőtt Ignác testvérenek kellett volna sor alá állani, de bátyja, a derék Samu, bejelentette, hogy őcsce ismeretlen helyen tartózkodik. A járásörmester, a kinek a bejelentés fölkellette gyanuját, kutatni kezdett a dolog után és a falubeliektől megtudta, hogy Sámuel sem volt katona. Salamont a szerdai pótsorozáson besorozták az 5. bakaazredbe. — Samu ur tehát földet szerzett e hazában. De katona nem akart lenni. De az bizonyos, hogy választói joga volt.

Kézimunka-kiállítás. Az Irgalmas Nővérek polgári iskolájának kézimunka- és rajzkiállításja jun. 19-től 22-ig tartott. Az a sok szép kézimunka és természet után készült rajz, ami látható volt, együtt és egyenként a növendékek ügyességéről és szorgalmáról, — a tanítónők választékos izléséről és szakértelméről tanuskodott. Elégedett örömmel tekinthette meg e kiállítást a szülők mindegyike.

Lelkigyakorlatok az egyházmegyei papság számára. A szatmári jézustársasági atyák házában f. évi augusztus 21—25-én a papok számára lelkigyakorlatok lesznek, a melyek aug. 21-én este 8 órakor kezdődnek és 25-én reggel végződnek. A résztvevők a jézustársaságiak házában és a szeminárium-ban kapnak szállást és a jézustársaságiaknál ellátást. Jelentkezni aug. 15-ig kell P. Alaker István házfőnöknek. Akik a jelzett napokon nem jöhetnek el, bármely hét hétfőjén kez-

dődőleg három napos lelkigyakorlatot vehetnek, ha előzőleg ezen szándékukat P. Alaker István J. t. házfőnöknek bejelentik.

Vallássértés a Jézus Szive bucsun.

A messze Kassa vidékéről, Beregből, Ungból, Ugocsából. Máramarosból, Szabolcs- és Szilágy megyékből s vármegyénkből mintegy 5—6000 főnyi tömeg miatt a predikációk a Kálvárián a szabadban voltak megtartva. Szombaton felháborító módon zavarták meg a Kálváriával szomszédos telken, a kir. kath. főgyamnasium épületén dolgozó, elvetemült szocialisták a predikációt hallgató nagy sokaság mély áhitatát. Épen a predikáció folyt, a mikor szombaton 6 órakor, vége lévén az épületen dolgozók munkájának, egyszerre fülsiketítő zaj hangzott föl, az állványok deszkáin dörömbölés, majd piszkos nóták — és ez az otromba, vallás-nyalázó tüntetés a predikáció végéig, 1/27-ig tartott. A bucsura összegyűlt tömeg fölháborodását a szónokló pater csillapította le azzal a krisztusi gondolattal: a Miatyánk könyörgése szerint bocsássanak meg az elvetemült istenteleneknek és imádkozzanak értök, hogy szentségtörésüket ne vegye bűnül az Ur. — A botrányosan fölháborító vallássértésről a heti fizetést kiosztó mukavezetőnek tudomása nem volt. Annál inkább hiszszük ezt róla, mert a Kálvárián folyó ájtatosságok alatt máskor is mindig távolabb eső épületrészekre terelte munkáit. Sőt elismerés illeti a mukavezetőt, mert még, mielőtt a botrányos vallássértésért a szándékolt följelentés a rendőrségen megtörtént volna, önként megjelent a rendház előjáróságánál és ígérte, hogy a kegyeletsértő munkásokat kinyomozza és azonnal elbocsátja, a miről a következő le-
velben be is számol:

Főtisztelendő Házfőnök Ur!

A legnagyobb megbotrányozással arról értesültem, hogy a szombati Isten-tisztelet alatt a munkásaim közül egy-néhányan a lecsengetés után, illetve a munkaidőn túl itt nem megismételhető dalokat énekeltek, a miáltal az Isten-tiszteletet megzavarták.

Mint hogy én ezidő alatt a szokásos heti kifizetéseket végeztem az irodában, így halvány fogalmam sem volt arról, hogy az udvarban mi történik, ennél fogva nem volt módomban azt meggátolni. Az énreám igazán kellemetlen dolgról értesültem, azonnal kinyomoztam a tetteseket, a melyek név szerint a következők: Szücs Károly, Baross József, Németh János, Piskorán László, Baross Endre, Tóth János, Halinda András és Brokár Károly. Ezen munkásokat ma elbocsátottam. A még itt maradt munkásokat pedig azonnali elbocsátás s esetleges büntetés terhe alatt szigoruan a legkifogástalanabb magaviseletre utasítottam s ezt az ujonnan felvett munkások előtt mindenkor megismételni fogom.

Amidőn a Főtiszt. Házfőnök Urat arra kérem, hogy ezen első esetet megbocsájtani sziveskedjék, remélem, hogy a Főtiszt. Házfőnök Ur be fogja látni, hogy engem muasztás nem terhel s egyuttal ígérem, hogy a jövőben mindenkor a legnagyobb intőzkedések tétele mellett azon leszek, hogy ilyen eset meg ne ismétlődjön s munkásaimat a legkifogástalanabb magaviseletre fogom serkenteni.

Magamat a Főtiszt. Házfőnök Ur szives jóindulatába ajánlva vagyok

Szatmár, 1911. június hó 26-án

alázatos szolgálja,

Pajeraka János
építésvezető.

A kinyomozott és megnevezett munkások ellen várjuk a rendőrség és ügyészség büntető eljárását.

VIDÉK

Vesztegetésért elítélt községi bíró.

Az általános választás alkalmával a mátészalkai kerületben Szalkay Sándor és Szunyog Mihály képviselőjelöltek küzdöttek a mandátumért. A választás Szalkay győzelmével végződött. A kisebbségben maradt párt petícióval támadta meg Szalkay mandátumát és a Kuria el is rendelte több pontra a vizsgálatot. A kisebbségben maradt Szunyog-párt azonban nem elégedett meg a petícióval, hanem a Szalkay-párt néhány fő-kortese ellen vesztegetés miatt büntető följelentést tett. Többek között följelentette Bory József mátészalkai községi bírót, hogy a szalkai választókat megvesztegette. A vizsgálat kiderítette, hogy Bory két választónak egyenként harminc koronát adott, hogy szavazatukat Szalkay Sándorra adják. A szatmári törvényszék ezért Bory Józsefet, választók ellen elkövetett vétség címén, hat napot fogházra ítélte. A debreceni tábla az ítéletet jóváhagyta és a Kuria a semmisségi panaszt elutasította.

Athelyezés. A pénzügyminiszter Nagy Gergely nagykárolyi pénzügyi tanácsost, Brassóba helyezte át s egyben a pénzügyigazgatói helyettesi tendőkkel is megbizta.

Önkéntes tűzoltóság Szinérváralján. Szinérváralján a község jegyzőjének kezdeményezésére mozgalom indult meg az önkéntes tűzoltó egyesület megalakítására. A mozgalomnak az az öröndetes eredménye van, hogy az egyesület 25 taggal már megalakult.

Halálozások. Özv. Stroh májer Józsefné Szinérváralján elhunyt. — Spitz Mór, életének 55. évében elhunyt Nagykárolyban. — Matesz János életének 62-ik évében meghalt Nagykárolyban. — Czéh István kir. pénzügyi tanácsos felesége, életének 61-ik évében elhunyt Nagykárolyban.

Esküvők. Kaszap Gyula máramaroszigeti ref. főgimn. tanár egybekelt Bodroghy Mariska nagyboeszkói áll. tanítónővel. — Niczky József irnok házasságra lépett Czéhenter Ilona állami óvónővel Beregszászon. — Lavitska Gizella beregszászi tanítónő és Répásközy Árpád ungvári százados esküdtek egymásnak örök hűséget. — Lovag Berks Lajos kir. bírósági jegyző egybekelt Oblatek Jucikával: Oblatek Béla kir. bányatanácsos leányával Nagybányán. — Burján Róbert huszárhadnagy házasságra lépett Nyiregyházaán Mikecz Jolánkával, néhai Mikecz János szabolcsmegyei alispán leányával.

Eljegyzések. Tóth József nagykárolyi nyomdatulajdonos eljegyezte Róth Margitkát. — Ifj. Komán Gyula tb. szolgabíró eljegyezte Ganovszky Nellust, Varga Kálmán felsővisói járásbíró leányát. — Verébi Antal szatmári főgimn. tanár eljegyezte Herbszt Emiliát Jászkerkegyházaán.

Testőrfőhadnagy. A király esicseri Csicsery Zsigmond II. hon. gyalogezredbeli alezredest a magyar királyi darabont testőrségnél testőrfőhadnaggyá kinevezte.

ISKOLA

Fályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Az iskolák igazgatóságait fölkérjük, sziveskedjenek ez évi értesítőjük egy példányát szerkesztőségünknek ismertetés céljából beküldeni.

Kath. tanítók kongresszusa. A magyarországi katolikus tanítók Zichy Gyula gr. pécsi püspök, elnök vezetése alatt Budapesten július 4. 5-én a Szent István-Társulat palotájában tartják IV. nagygyűlésüket, melyen a megnyitó beszédet Zichy Gyula gróf püspök, védő elnök tartja s Giesswein Sándor dr., Ember Károly, Millner Antal, Nevetős Gyula dr., Kőrödy Miklós, Szöke Sándor, Angyal Pál dr., Öveges Kálmán és Acsay Antal tartanak előadásokat. Ezzel kapcsolatban lesz az egyházmegyei főtanfelügyelők ér-

tekezlete, továbbá a népoktatási szakosztály tart üléseket, amelyen Szuszai Antal, Hegedűs János, Barabás György, Róvó Lajos, Péter János dr., Eben Mihály dr., Wohlmuth Ernő, Friedreich István, Számborovszky Rezső, Horváth Ignác, Kolossváry Mihály, Becker Vilmos dr., Jósavay Gábor. A nőnevelési szakosztály ülésén özv. Bithory Nándorné, Farkas Edith, Keményfy K. Dániel, — a kisdudóvási szakosztály ülésén Jakab Béla. Végül az Országos Katolikus Tanítói Segélyalap árvaházi bizottságának gyűlésén Walter Gyula dr. és Kines István tartanak előadást. A nagygyűlés ideje alatt tanszerkiállítás. Egy székesfővárosi mintaberendezésű népiskola megtekintése. Az Országos Tanszermúzeum megtekintése. A nagygyűlés után tanulmányi kirándulások: 1. Kassa és a Magas-Tátra; 2. Balaton környéke; 3. az Alduna vannak tervbevéve.

Uj tanítók. A tanítóképesítő szóbeli vizsgálatok a helybeli kir. kath. tanítóképző intézetben f. hó 19, 20. és 22-ik napjain voltak. A vizsgálatokon Szabó István, pápai praelatus apát, elnökölt, míg a tanügyi kormányt Bodnár György, kir. tanfelügyelő, miniszteri biztos képviselte. A szép sikerű vizsgálaton tanítói oklevelet nyertek: Bodnár István, Bura József, Ehlauf Pál, Fáber József, Hevel József, Horváth József, Husovszky Kálmán, Keisz Károly, Major Zoltán, Márton Ferenc, Movik Zsigmond, Nagy István, Plank Antal, Tiresi Polikárp, Velti Mihály.

Uj tanítónők. A zárdai elemi tanítónők képező vizsgálatai szombaton fejeződtek be. A 34 jelentkező közül tanítónői oklevelet a következők nyertek: Bartha Mária, Berinde Irén, Cserei Anna, Cserei Etelka, Dursinszky J. M. Etelka, Galuska Ilona, Glósz Raimunda, Halmy Lenke, Hart Janka, Ivánovics Irén, Kiszely Blanka, Martin Borbála, Mayer M. Valentia, Méder Teréz, Molnár Mária, Mondik Mária, Nagy A. M. Stefána, Orosz Irma, Palkovics Margit, Petneházy Erzsébet, Pecz Mária, Poldner Irén, Rozsási Olga, Simonits Margit, Szaitz Ilona, Sztáry M. Reinildis, Szlavkovszky Mária, Tedesco Mária, Timár Izabella, Uray M. Clotild, Uszkay Irén, Virágh Gabriella. Egy jelölt a decemberi javító-vizsgálatra utasított. — A polgári tanítónők képzésében pedig oklevelet nyertek: Heigerl E. M. Hildegard, a mennyiség és természettudományi szakcsoport tárgyaiból. Dravetzky A. M. Mariella, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból. Héj M. Speciosa, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból. Wimmert M. Clarissa, a nyelv- és történettudományi szakcsoport tárgyaiból. — Az óvónők képzésében a következők tették le a képesítő vizsgálatokat: Batin Vilma, Borsiczky Margit, Brandner Ilona, Bránszky Jolán, Bura Mária, Csehi Ilona, Dankányi Róza, Dávid Ilona, Özv. Fiala Tihamerné, (sz. Tarczy Germina), Fogarassy Ilona, Herczeg Olga, Horváthi Elza, Jávorszky Matild, Juhász Róza, Kallos Anna, Kasu Zsigmondné (sz. Bodó Margit), Kovács Erzsébet, Májeresik Etelka, Malinics Mária, Medvedz Mária, Nagy Ilona, Nyakas Emma, Orbók Piroska, Papp Juliánna, Péteri Juliánna, Révai Erzsébet, Schmidle Izabella, Schmidt Kornélia, Steiger Izabella, Szabó Anna, Szávity Emilia, Szida Erzsébet, Szücs Olga, Wimmert Margit. Ezek közül 5 kitűnő, 15 jeles, 15 jó és 2 elégséges eredménnyel képesített.

IRODALOM

„A zsidókérdés Magyarországon.“

E cím alatt jelent meg nemrégiben Egán Lajostól egy 178 oldalra terjedő könyv, amelyben részletesen és tárgyilagosan foglalkozik a zsidókérdés problémájával. Nem hisszük, hogy akadna ember, ki kétségbevonná a zsidókérdés megoldásának fontosságát, mert „viszonyaink — írja Egán — oda fejlődtek, hogy ma már minden komolyan gondolkodó ember belátja, hogy a zsidókérdéssel foglalkozni erkölcsi, társadalmi és gazdasági szempontból szükséges. Hazánkban szinte önkénytelenül

nyomul előtérbe a zsidókérdés megoldásának fontossága és szükségé. A zsidó sajtó részéről a keresztény társadalmat és népmozgalmakat ért igazságtalan vádaskodás, piszkoskodás és antikrisztianizmussal való fenyegetőzés, a „szabad gondolat“ és a „liberalizmus“ üres jelszavak czégre alatt mért féktelen és vad türelmetlenség, a zsidóság egy bizonyos részének prepotenciája, zsebelő néptribunkodása és uzsoráskodása mind olyan indok, amelyek a zsidókérdés megoldásának időszerűségét igazolják. Hogy a zsidókérdés megoldása házánkra nézve mennyire fontos, azt bizonyítanunk sem kell. Hazánkban nem sokára oda fejlődnek majd a viszonyok, hogy a zsidókérdés helyett a magyarság kérdését kell megoldani. Id. Egán Lajos a fenti című könyvében ismerteti a zsidókérdés mibenlétét, behatóan foglalkozik a magyarországi zsidóság népeletével és rámutat azokra az okokra és tényekre, amelyek a magyarság szemmel látható pusztulását és erkölcsi süllyedését eredményezik. A kiválóan értékes, erősen aktualis könyv most féláron 1 K 50 fillérért kapható Budapest, IX. Üllői-ut 89. sz. II. e. 1 a. alatt. A legmelegebben ajánljuk munkatársunk izzó hazaszeretetből írt könyvét olvasóink figyelmébe.

A Magyar Figyelő 12. számát Tisza István nagy tanulmánya dominálja, amely az „Osztrák mű 67-iki kiegyezéséről“ című dr. Zolgernek a kiegyezésről írott könyvével foglalkozik. Az új angol szociális biztosítási törvényjavaslattal foglalkozik egy másik tanulmány, Bársony István Dinamit című novellát, Ujhelyi Nándor Just Zsigmondról irodalmi arcképet, dr. Kallós Eüé „A kontár történetírás és a köztudat“ czímmel, dr. András Iván egy horvátországi levelet írt a füzetbe. A Magyar Figyelő előfizetési ára negyedévre 6 K. Kiadóhivatal Budapest, VI. Andrásy-u. 10.

Erénygyöngyök. Tóth Mike egyik nagy hatást elért munkája „Erénygyöngyök nők életéből“ második kiadásban jelent meg. A keresztény nő erényeinek fényes gyöngysora ez, tizenkilenc évszázad csodás példáiban mutatva be a krisztusi igazságoknak a gyenge női nemmel való hősies érvényesítését. Fialat leányoknak alkalmasabb ajándékkönyvet alig ajánlhatunk. Izzó és vászonkötésben 3, füzve 2 korona. Kapható a szerzőnél (Kalocsa, Jézus-társasági kollegium.)

Belső munkatársak:

HARASZTHY BÉLA dr., KERTÉSZ PÁL, és MERKER MÁRTON dr.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Legszebb kivitelben tisztít minden ruhaneműt, gallért, kézelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett mű-ruhafestő

vegyszeti tisztító-intézete.

Szatmár, Várdomb-utca 16. sz.
Flórküzet: Szatmár, Atilla-u. 1.

Ha ingatlant akar venni, vagy eladni, jelzálog-kölcsönt keres, mielőtt bármiféle gazdasági cikket beszerzene, vagy a gazdasági élet bármely ágába vágó szükséglete van, — forduljon bizalommal **Poszvek Nándor** gazd. szakirodájához Szatmár, Kazinczy-u. 7. sz.

Megnyilt az új óra-, ékszer- és műszer-kereskedés

Szatmáron, Deák-tér 16. sz. (özy. dr. Török Istvánné-ház).

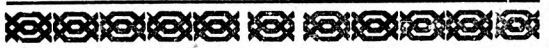
Raktáron tartok ékszer, arany, valódi és china ezüst-árakat; ugyszintén fali-, inga-, ébresztő- és zsebórákat.

Állandó nagy raktár varrógép-, kerék-pár- és annak alkatrészeiben.

Óra- és ékszerjavításokat gyorsan és pontosan eszközölk.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Groszman H. Sámuel
ékszerész és órás.

BRAUN MÓR rézműves
Szatmár, Hid-köz 1. sz. (Saját ház.)

Fennáll 1856. óta.

Készít szoba-fürdőt, vízvezeték, szivó és nyomó szivattyúkat, raktáron tart pálinkafőző-, mosó- és takaréktűzhely-üstöket, permetezőket és mindezek szerkezeit.

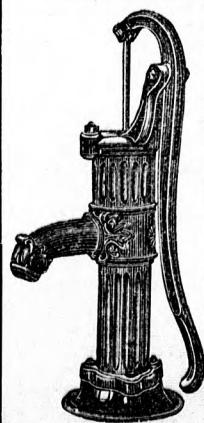
Washall

az egyetlen szer, amely a fehérneműt 15 perc alatt tisztára mossa.

Ártalmatlanságáért 20.000 korona jótállás.

Mindenütt kapható. — Főraktár:

Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaságnál.

Dahlström
* **Géza**

városi kútmester
kútfurási vállalata
Majláth-u. 9.

— Telefon 233. —

Szivattyúk felszerelését elvállalja.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember nem ismeri a Talmudot, nem ismeri épen azokat a részeket, a melyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek kellő megóvása czéljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theologiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, a mi ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatos, de szó szerinti fordításban most jelent meg 320 kvart oldalon. **Ára 10 korona.** Megrendelhető „A kereszt” kiadóhivatalában Budapest III., Nád-utca 1. sz.

Hibás tükröket

azonnal jelentkezők részére újból fonesoroztat
Győry Károly üvegkereskedése.

Tiszavidéki Félix-Gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely
Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénés hőforrása, víz hőfoka 50° Celzius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, **csusz (reuma) és köszvény** ellen. Női betegségeknél, **idült méh és petefészek, gyuladós méhhurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál.** Ivógyógymód alakjában idült **gyomorban-talmaknál, makacs székrekedésnél, máj- és epehólyag** betegségeinél, **sárgaság** és **epeköveknél** meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

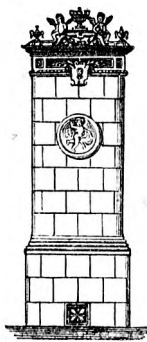
Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakószoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak. Állandó elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katona-zene. Tennis pálya, gondozott séta utak. Fenyő erdő, 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közeledik naponta. Posta távirða, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs.

Prospektust küld az igazgatóság.

Bartos J. cserépkályha-raktára Szatmár

ISTVÁN-TÉR 11. SZÁM.

Készít cserép és porcellán-kályhákat, kandallókat, takaréktűzhelyeket, fürdőkádakat és falburkolatokat hazai és külföldi gyártmányokból, továbbá elvállalom régi kályhák átrakását, javítását és tisztítását a legjutányosabb árak mellett.

Minden munkámért szavatolok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve teljes tisztelettel

BARTOS J. kályhás-mester.

A nagykárolyi kegyesrendi róm. kath. főgimnáziummal kapcsolatos

Szent : László : Konviktus

1911. szeptember 1-én megnyilik és 40 tanuló vétetik fel. Havi teljes ellátás 50—60 korona.

Főgimnáziumhoz és szép tölgyerdőhöz közel fekszik, teljesen modern berendezésű, központi fűtéssel, vízvezetékekkel és villanyvilágítással. Szakszerű felügyelet, tanári vezetés. A növendékeknek külön tanuló, háló, beteg, fürdő, társalgó és játékszobák állanak rendelkezésükre. A parkirozott nagy udvart tornaszerek és tekepálya egészítik ki.

Folyamodványok julius folyamán a főgimn. igazgatóságához adhatók be, ahol bővebb felvilágosítás is szereshető.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-ségű cipészek, hol saját készítményü kész cipők is kaphatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.
(Bölönyi-féle ház.)

MAGYAR BREVIARIUM.

EGYHÁZI ZSOLOZSMÁK A BOLD. SZÜZ, AZ APOSTOLOK, VÉRTANUK, HITVALLÓK ÉS SZÜZEK ÜNNEPÉRE ÉS A HALOTTAK EMLÉKÉRE.

A szent zsolozsma az Egyháznak legősibb és legfőbb imádsága, melyet a legtudósabb szentek szerettek s melyet semmiféle költészet felülmulni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a kath. Egyház hivatalos, kötelező imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 k.-ért „A Kereszt”, kiadóhivatalában Budapest, III., Nád-u. 1.

Hol javíttassuk meg ??
szülőpermetezőinket ??

Weber János vizsűrőgyárosnál

ahol permetezők jutányos áron, jótállás mellett ujjonnan is kaphatók. — Régi szerkezetek becseréltetnek. Az üzlethelyiség és gyár Árpád-utca 61. szám alatt van. Saját ház.

Butor márványok raktáron.

Bel- és külföldi kőfajokból

diszes sirkövek

kaphatók, ugymint:

fekete svéd és sziléziai, szürke és fekete carrarai márványokból a legdiszesebb modern kivitelben, a legjutányosabb áron.

Elvállalok sírszegélyezéseket, sírfedeleket, kriptákat, valamint templom és utszéli kőkeresztek készítését, továbbá épületekhez mindenféle kőfajokból kőfaragászati munkákat.

Becsés pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Grosz I. Izidor

sírkőgyáros és kőfaragó-vállalkozó

Szatmár, Attila-utca 11.

Butor márványok raktáron.

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz

Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dűsan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és eszímákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kikészítette, s akinek áruinak eszímásában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és eszímák is készülnek.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállít kitünő minőségben bámúlatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegéry templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzék és költségelőirányzat ingyen.

60

Cipészüzlet áthelyezés.

Deák-tér 2. szám alól Petöfi-utca 1. szám alá

(Leszámitoló Bank helyiségébe, Károlyi házzal szemben)

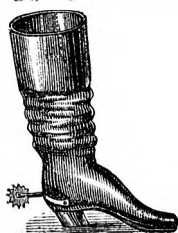
helyeztük át mértékszerinti cipész-üzletünket, üzemünk megnagyobbitása céljából, hol saját készítményü cipő- és eszimaárunk állandóan raktáron vannak és mérték szerint pontosan készítettnek.

Együttal a n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy egy amerikai rendszerü gyorstalpaló-műhelyt rendeztünk be, amely egy pár talpalást egy óra alatt elkészít.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

KLEIN I. és TÁRSA

Első szatmári eszima- és cipő-gyár mértékszerinti cipész-üzlete.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. száma.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyebereendezéseket, képereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt áron. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos áron szállítunk. — Munkafölvétel céljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbizottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és tervzeteket készséggel küldünk.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű
:: élővirág diszmnakák ::
 alkalmi-, menyasszonyi-, ko-
 szoruszlány- és mellesokrok. —
 Alkalmi-, ravatal- és sircsokrok a legizlésesebb
 kivitelben, jutányos árban pon-
 tosan és gyorsan készítettnek.
 Vidéki megrendelések különös
 gonddal elintéztetnek. Park- s
 kert-rendezések vállaltatnak.
 Sürgőnyezim: Bertha kertész
 Szatmár. — Telefon-szám 27.

ÉRTESÍTÉS!

Gyermekjátékok, üveg- és porcellán-
 edények, elegáns sítábotok, háztartási
 cikkek nagy választókban kaphatók

A SZATMÁRI BAZÁRBAN
 SZATMÁR, KAZINCZY-UTCZA.

Valódi francia fűzők!

Csipősorítók, haskötők, egyentartók leg-
 nagyobb választékban és mérték szerint
 is megrendelhetők 21

HERCZ SÁNDOR

speciális keztyű-, fűző- és műkötszertárában
 Szatmár, Deák-tér 3. (városház mellett.)

Keztyűk, fűzők mérték után
 pontosan készülnek, s tisztí-
 tását és javítását elvállalom.

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósít törlesztéses jelzálogkölcsonöket 50—65 évig.

A „Hollandi“ Életbiztosító Társaság Főügynöksége.

ALAPTÖKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyújt:

Váltókra, értékpapirokra és árukra;
 Folyósít jelzálogkölcsonöket;
 Elvállalja építkezések financirozását;

ELFOGAD \square 5% \square KAMATOZTATÁS
 BETÉTEKET \square 0 \square MELLETT.

Üzlethelyiség: Hám János-u., Színház mellett.

Inglük József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendá-
 kat*; mindennemű öltöny készítésnél a főszlyt az *elegáns sza-
 bás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok
 szállitmányaim valódi színe és tartósságáért.

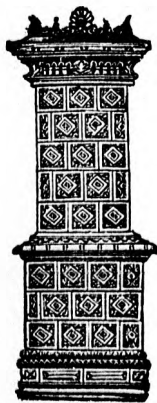
Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben.
 Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy
 forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom*, mint
 bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem beces megrendeléseivel megtisztelni;
 biztosítom, hogy a legesekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb
 megelégedésre fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,
 szabómester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Van szerencsém a n. é. közönség beces tudomására hozni,
 miszerint **Batthyány-utca 10. szám alatt** a mai kor igé-
 nyeinek megfelelő

UJ KÁLYHA RAKTÁRT

nyitottam. Raktáron tartok *elsőrendü cserép- és porcellán-
 kályhákat, takaréktűzhelyeket, porcellán-fürdőkádakat.*
Javításokat, átalakításokat felelősség mellett a legju-
 tányosabb árban, a legrövidebb idő alatt eszközölök. Magamat a
 n. é. közönség beces pártfogásába ajánlvá maradok

teljes tisztelettel

66

HÜBNER LEÓ, kályhás-mester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!